

Terih : 20.2.2025

Sayı : 84

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İklim Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederiz.

Emel GÖZÜKARA DURMAZ
Bursa Milletvekili

Mustafa DEMİR
İstanbul Milletvekili

Mustafa ARSLAN
Tokat Milletvekili

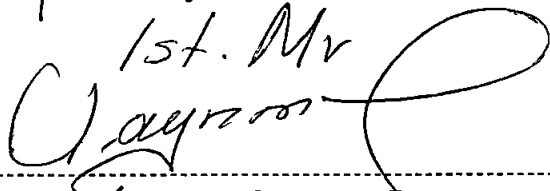
TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Adalet , Plan ve Bütçe , Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Esas Komisyon	Çevre
Tarih: 21-2-2025	Esas No: 2/2927

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŐK. LIĞI
2 0 Şubat 2025
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
2 0 Şubat 2025
No: 1586542

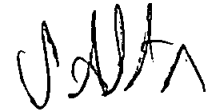
SAMİL AYRAM

Ist. Mr

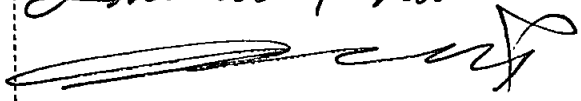
Seda Sarıbaş

Adın Mr

Mehmet Emin Öt

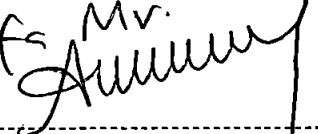
Erzurum Mr.

Cevahir Asuman

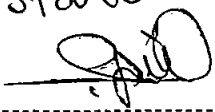
JAZMACI

Sarıyer Mr.

Şepit Karşı

Batıbul Mr.

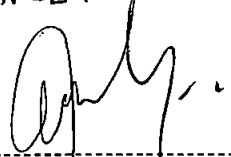
F. Serap EKMEKCI

Kandıra Mr.

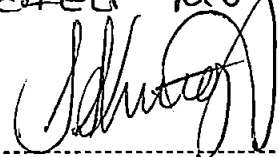
YILDIZ KONAĞI SÜLEY

İSTANBUL MU

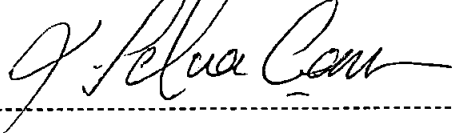
Radıye Sezer KATRİNGİ

KOCAELİ MU

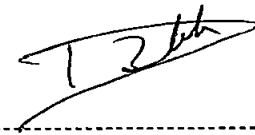
Lütfiye Selva GAM

ANKARA MU.

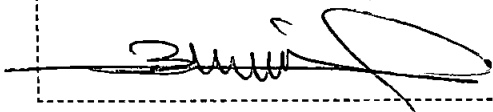
Daya Bakbak

Çarşıtepe Mr

Behiye SİĞER

İST. MU.

~~Hayriye OZKAN~~
~~Atayca M.~~

Karim Elmas
GIRESEN MV

Ahmet COLAKOGLU
Zargulda M

Haci EDEMIR
Bilecik M.

Yusuf Zeynep Altun
Berber M.V

Mehmet Ugur GÖKGÖZ
Isparta M.V.
Mugökgöz

İbrahim Ethem DAS
Antalya M.V.

Cerahan UZKURT
Niğde M.V.

C. Uz Kurt

Yahya Gelik
İstanbul Milletvekili

Zeynep Zeynep
Sivas

~~Mr. Müfit Arıkan~~
~~Bursa M.V~~

Mehmet Ali Caheri
Sarıyer M.V.
A. Caheri

Ali Özkaya
Afyonkarahisar M.
Ali Özkaya

Mehmet DEMİR
Kütahya M.
Mehmet Demir

Oman Kireçli
Samsun M.
Oman Kireçli

İsmail Gökler BAYRAK
Kilize M.
İsmail Gökler

Adil BİÇERLİ
Kütahya M.
Adil Biçerli

Ahmet KILIÇ
Bursa M.
Ahmet Kılıç

Yasar Korkmaz
12 mikros
Yasar Korkmaz

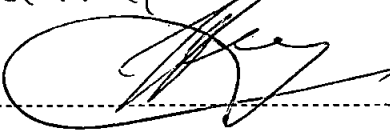
Ali TEMÜR
Giresun M.
Ali Temür

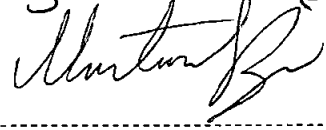
Yüksel Coşkunçelik
Bolu M.
Yüksel Coşkunçelik

Ali İMCI
Sakarya
Ali İmci

Cüneyt Yüksel
İstanbul M.
Cüneyt Yüksel

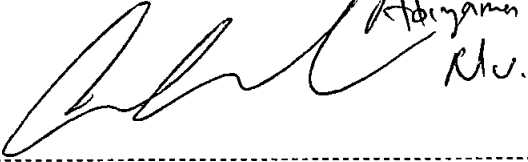
Veysel TİPLOĞLU
Kocaeli M.
Veysel Tiploğlu

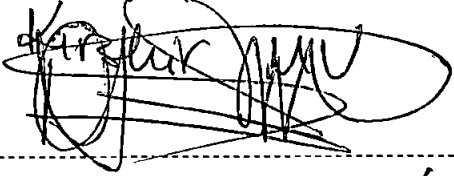
Sevan Sivacioglu
Istanbul Mu.

Mustafa Hakan Özer
Konya Milletvekili

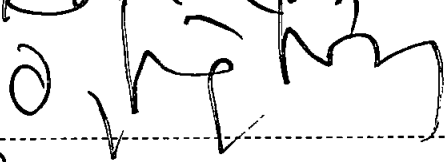
Sökyan ÖZGÜN
Neresebe M.Ü.

Erol Keleş
Elaçlı MV

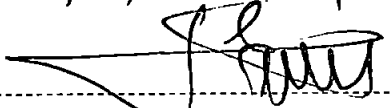
İshak Şan
Abayaman M.Ü.

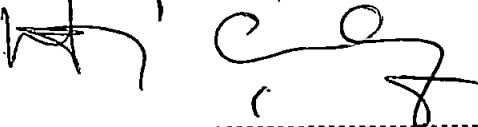
Necmettin Erkan
~~İstanbul M.Ü.~~

Erman AKU
Gannim M.Ü.

Osman Sağlam
Konya

Jilmar BİŞIKÇI
Trabzon M.Ü.

İsmail İdem
İstanbul

Hasan GİLEZ
Amasya Milletvekili

Prof. Dr. Abdurrahman DUTAK
Samsun M.Ü.

Kaan Koc
Adana Mu.
~~Kaan Koc~~

Mevlut Kurt
K. Maras Mu.
Mevlut

Tahir AKYUREK
Konya milletvekili
Tahir

Ulubat Alkaya
Adiyaman Mu.
Ulubat

Ömer Ong Bilal DEBİRA
Kahramanmaraş Mu.
Ömer

MURAT CAHİD CINGİ
KAYSERİ MU.
Murat

Saffet Borkut
Zonguldak Milletvekili
Saffet

Kemal Çeltek
Antalya Mu.
Kemal

İsmail OK
Balıkesir Mu.
İsmail

Adem ÇALKAN
FARS. MU.
Adem

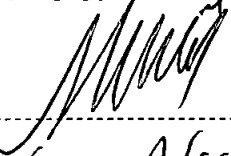
Resul Kurt
Adiyaman Mu.
Resul

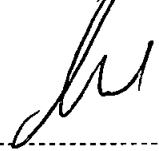
Latif SELVİ
Konya mu.
Latif

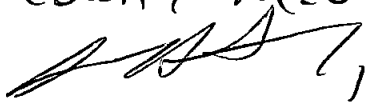
Mehmet BAYKAN
Konya Mr.

Mustafa YAVUZ
Bursa Mr.

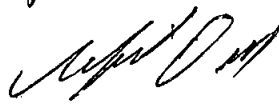
Ahmet Selim
Bursa Mr.

Mustafa ÖZÜZ
Burdur Mr.

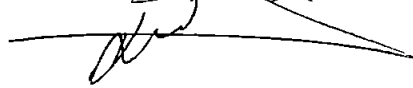
Hakea Aleso
Sivas Mr.

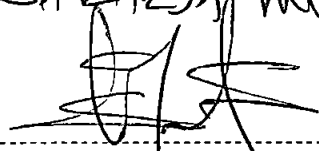
CUNAY ALDEKİR
TOVAZ Mr.

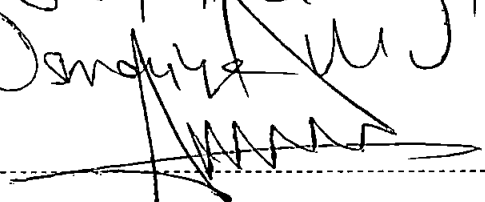
Sayın Beyan ÖZÜZ
Kayseri Mr.

Refik ÖZEN
Bursa Mr.

Ahmet Mücahit Arıng
Mansur Mr.

Ercan ÖZTÜRK
DURCE Mr.

FETUĞRUL KOCACIK
SAKARYA Mr.

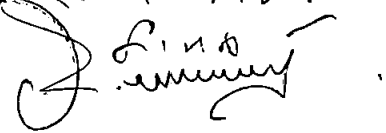
Septim GÜLSOY
Osmaniye Mr.

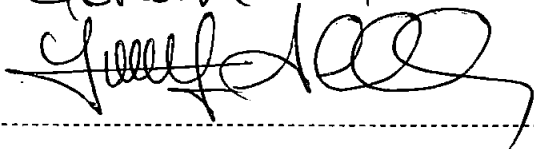
Halit YEREBAKAN
İSTANBUL Milletvekili:

Abdurrehim FIRAT
ERZURUM MV.

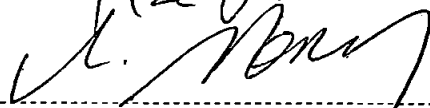

Yusef ANLATCI
GÖRUM MV.

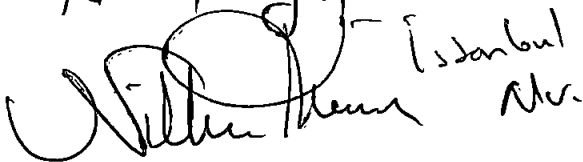

Harun MONTAĞLI

Rize Mr.

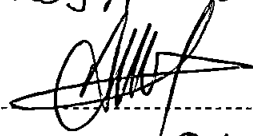

Nilhan AYAN

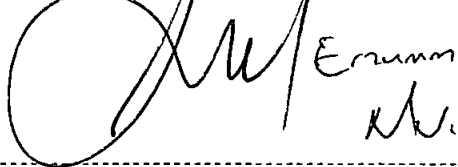
İstanbul Mr.

Ali KIRAZLI

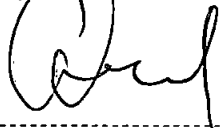
Mersin Mr.

Satma ÖZGÜÇ

Erzurum Mr.

Jakup OTOZ
Mardin Mr.

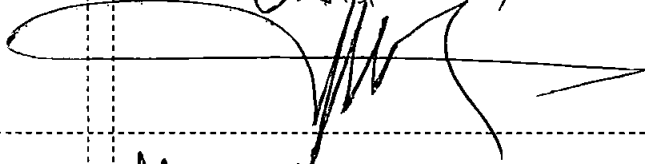
Mehmet Eyup ÖZKEÇELİ

Gaziantep Mr.

KAYHAN PERKUMROBLU

Van Mr.

Gülden KOCACI

Tekirdağ Mr.

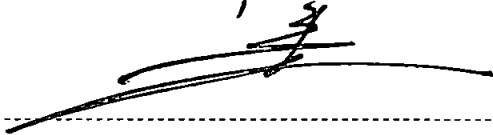

Ahmet Salih DAL

Giresun

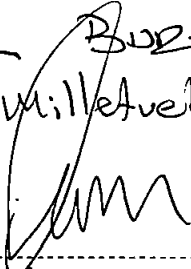
Mr.

Fehmi Alpay ÖZALAN
İzmir Milletvekili

Güngör Endoğana
Eğilim Sakary
Milletvekili

Sebnem BURSALI
İzmir Milletvekili

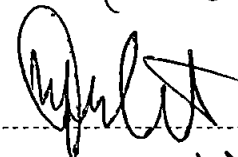
Rümeysa KADAK
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

M. Sait YAZ
Diyarbakır Milletvekili

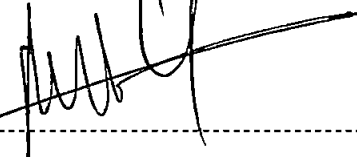
Menem SÖZ
Siirt Mv.

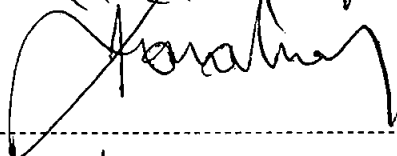
Levent Aytekin
Adana Milletvekili

Adele Yesildal
Hatay Mv.

Kemal Karahan
Hatay Mv.

~~Adil H~~

Melika Akyol
YALOVA MY

İrfan Elbektaş
Sarıyer

GENEL GEREKÇE

İklim değışikliği küresel bir tehdit olarak tüm dünyada ve ülkemizde artarak etkisini göstermektedir. Bu durum, ülkelerin alışkanlıklarını ve önceliklerini ekonomik, sosyal ve hukuksal açıdan değıştirmektedir. Yeni kavramlar ve yeni anlayışlarla iklim değışikliği yeni bir boyut kazanmaktadır.

Ülkemiz; Akdeniz havzasında yer alması, coğrafi konumu ve gelişmekte olan ülke seviyesi nedenleriyle iklim değışikliğinden en çok etkilenecek ülkeler arasında yer almaktadır. Bu sebeple düşük karbon ekonomisine geçiş, sera gazı emisyonlarına sebep olan tüm sektörlerde yeşil dönüşümün sağlanması ile iklim değışikliğiyle mücadele ve uyum kapasitesinin artırılması önem arz etmektedir. Kuraklık, afet, gıda güvenliği, olağanüstü hava olayları gibi etkilerin giderek artarak varoluşsal tehdit oluşturması iklim değışikliğiyle mücadele noktasında geç kalınmamasını gerekli kılmaktadır.

İklim değışikliğinin neden olduğu afetlerin önlenmesi, bu alandaki iş birliklerinin güçlendirilmesi, kayıp ve zararların giderilmesi ve bunların iklim değışikliğinin neden olduğu adaletsizliği ortadan kaldıracak şekilde gerçekleştirilmesi yapılan mücadelenin somut adımları olmaktadır.

İklim değışikliğinin de etkisiyle değışen ve dönüşen dünyada, bu dönüşümün aynı zamanda fırsatlar sunduğu ve bazı sektörlerde olumlu etkiler yaratabileceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

Ülkemiz, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine (BMİDÇS) 2004 yılında ve Paris Anlaşmasına da 2021 yılında taraf olmuştur. Bu gelişmeler kapsamında ülkemizin 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi de ortaya konularak; küresel iklim değışikliği ve ozon tabakasının incelenmesi ile ilgili tedbirlerin alınmasına ve yeşil kalkınmaya yönelik plan, politika ve stratejilerin belirlenmesine ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmalarını yapmak, gerekli müzakereleri gerçekleştirmek ve diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı İklim Değişikliği Başkanlığı kurulmuştur.

Başkanlığın kurulması akabinde mücadeleye ilişkin somut hedeflerin yer aldığı Ulusal Katkı Beyanı, iklim değışikliği azaltım stratejisi ve eylem planı, iklim değışikliği uyum stratejisi ve eylem planı ile uzun dönemli iklim stratejisi hazırlanarak uygulamalar yapılmıştır. Ancak bu eylemlerin izlenmesi, toplum tarafından benimsenmesi ve uygulamaların iyileştirilmesi, uluslararası sözleşmelerin iç hukukumuzda aktarımı ve en önemlisi iklim değışikliği ile mücadelenin bir an önce yasal zemine oturtulması amacıyla İklim Kanununa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda Teklifte;

❖ Coğrafi alan ya da sektör gibi herhangi bir ayırım gözetmeksizin karşı karşıya kaldığımız iklim değışikliği konusunda; tüm kamu kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin iş birliği içerisinde sorumlulukları ve yükümlülükleri yer almaktadır.

❖ 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefinin gerçekleştirilmesi için sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değışikliğine uyum faaliyetleri belirlenmeye çalışılarak kamu kurum ve kuruluşlarına kendi faaliyetlerini, Ulusal Katkı Beyanı ve strateji belgelerindeki eylemlerle uyumlu olacak şekilde gerçekleştirmeleri için sorumluluklar verilmektedir. Bu bağlamda;

- Yerelin ihtiyaçlarını ve risklerini belirleyerek hazırlanacak yerel iklim değışikliği eylem planlarının tüm yerel yönetimleri içine alarak bütüncül ve iş birliğiyle hazırlanması hedeflenmektedir.

- Aynı zamanda, döngüsel ekonomi yaklaşımıyla uyumlu olacak şekilde yenilenebilir enerji ve temiz teknolojilerin kullanımının artırılması ile yutak alanların ve korunan alanların korunarak artırılması hedeflenmektedir.
- Sıfır atık sisteminin uygulanması ve yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.
- İklim değişikliğinin ekosistemlere ve biyolojik çeşitliliğe etkilerinin azaltılması ve sürdürülebilir ekosistem yönetimi için tedbirler alınmasına ilişkin hükümler düzenlenmektedir.

❖ Belirtilen düzenlemelerin yanı sıra, ülkemizde yeni uygulanmaya başlayacak Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve karbon kredileri ile ilgili düzenlemeler yapılarak kapsam dahilindeki işletmelerin sera gazı emisyon izni almaları zorunlu hâle getirilmektedir.

❖ Ticaret Bakanlığınca Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının ülkemiz için de kurulması öngörülmektedir.

❖ İklim değişikliği ile mücadelede önemli mihenk taşlarından biri olan yeşil yatırımların belirlenmesine yönelik; iklim finansmanın, iklim değişikliğiyle mücadele teşviklerinin ve Türkiye Yeşil Taksonomisi çalışmalarının yasal zemini oluşturulmaktadır.

❖ Aynı zamanda, iklim değişikliğinin yarattığı risklerin azaltılması ve ortaya çıkan olumlu etkilerden etkin bir şekilde faydalanılması hedeflenmektedir.

❖ Kanun Teklifinde toplumsal ve çevresel sürdürülebilirlik temel ilke olarak benimsenmektedir. Bu bağlamda; doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir yönetimi teşvik edilmekte, toplumun iklim değişikliğine uyum kapasitesini artıracak eğitim ve farkındalık programlarının oluşturulmasına öncülük edilmektedir. Kanun ile birlikte, yerel yönetimlerin ve özel sektörün iklim değişikliğiyle mücadeleye dair sorumlulukları daha net hâle getirilerek tüm paydaşların iş birliği içinde hareket etmeleri sağlanmaktadır. Böylece, ülkemizin iklim değişikliğine karşı direncinin artırılması, ekonomik büyüme fırsatlarının değerlendirilmesi ve toplumun geleceğe hazırlanması amaçlanmaktadır.

❖ İklim değişikliği ile mücadelede koordinasyonun sağlanması ve gerekli iş ve işlemlerin yürütülebilmesi için İklim Değişikliği Başkanlığının yetkileri ve gelirleri de Kanunda tanımlanmaktadır.

❖ İklim değişikliği ile mücadelede yaptırımlar ve denetim mekanizmaları düzenlenmektedir. Kanun Teklifiyle yeşil büyüme ve 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadelenin küresel ölçekte iş birliği ve azimle gerçekleşeceği bilinci ve uluslararası yükümlülüklerimizin de yerine getirilmesi amacıyla ülkemizin hukuki altyapısının geliştirilmesine yönelik sera gazı emisyonlarının azaltım ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerinin, planlama ve uygulama araçlarının ve kurumsal çerçevenin yasal dayanağının oluşturulması hedeflenmektedir. Böylece, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ülkemiz iklim değişikliğiyle mücadelede öncü rol üstlenerek geleceğe dair somut ve kalıcı bir katkı sunacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile yeşil büyüme vizyonu ve net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda Kanunun amacı ve kapsamı belirlenmektedir.

MADDE 2- Madde ile Kanunda yer alan ve uygulamaya esas terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

MADDE 3- Madde ile iklim değişikliği ile mücadelede uyulması gereken temel ilkelerin belirlenmesi hedeflenmektedir. Söz konusu ilkeler aynı zamanda Kanunun uygulanmasında yol gösterici olmaktadır.

Bu kapsamda;

(a) bendi ile insan haklarının ve çevre hukukunun ana ilkelerini de içinde barındıran temel ilkelere, iklim değişikliğiyle beraber ortaya çıkan iklim adaleti ve adil geçiş gibi ilkeler de eklenmektedir.

(b) bendinde ise, iklim değişikliği ile mücadelede azaltım ve uyum hedeflerinin gerçekleştirilmesi için, kamu yararı gözetilerek alınacak tedbirlere ve düzenlemelere tüm kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin uymakla yükümlü olduğu ve bu noktada Anayasanın 56 ncı maddesi gereği çevreyi geliştirme, çevre sağlığını koruma ve çevrenin kirlenmesini önleme ödevleri kapsamında yapılacak faaliyetler açısından herkesin sorumlu olduğunun belirtilmesi amaçlanmaktadır.

(c) bendi ile, Başkanlık tarafından belirlenecek sektörlere ilişkin somut ve sayısal hedeflerin yanı sıra, iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanması amacıyla ulusal ve yerel düzeyde belirlenecek eylem ve hedefler ile emisyon azaltımını destekleyecek, çevresel bütünlüğü gözeterek ulusal veya uluslararası finansal mekanizmaların yer alacağı Ulusal Katkı Beyanında ülkenin kalkınma önceliklerinin ve özel koşullarının göz önünde bulundurulacağı öngörülmektedir. Bu aynı zamanda, iklim değişikliği ile mücadelede ülkelerin farklı kapasiteleri ve sorumlulukları olduğunu kabul eden Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ilkesine de uygundur.

MADDE 4- Maddenin birinci fıkrasında, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda kurumlarla etkin bir koordinasyonun sağlanması ve uluslararası yükümlülüklerimiz doğrultusunda raporlamaların doğru şekilde hazırlanması amacıyla ilerlemelerin yıllık bazda Başkanlıkça izleneceği belirtilmektedir.

İkinci fıkrasıyla, iklim değişikliğiyle mücadeleye tüm kurum ve kuruluşların, gerçek ve tüzel kişilerin katılım sağlaması gerektiği vurgulanmakta, aynı zamanda iklim değişikliği ile mücadelenin tek bir elden koordineli yürütülebilmesi amaçlanmaktadır. İklim Değişikliği Başkanlığının 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilmiş olan görevleri çerçevesinde tüm koordinasyonu sağlaması ve gerekli tedbirlere yönelik planlama ve uygulama araçlarının yaptırılması açısından görev tanımlaması yapılmaktadır.

Üçüncü fıkra ile, özellikle belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için tüm sektörlerde kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin iş birliğinin önemi vurgulanmaktadır.

İklim değişikliği ile mücadelede sektörlerdeki tüm girdi ve çıktıların veri olarak değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Bu veriler doğrultusunda ana hedefler ve politikalar belirlenmektedir. Bu nedenle, bu Kanunun uygulanmasına yönelik olarak ilgili mevzuat

gereğince paylaşılacak tüm bilgi, belge ve verilerin doğru ve zamanında paylaşılmasına binaen dördüncü fıkra ile düzenleme yapılmaktadır. Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu üzerinden yapılacak paylaşımlarda ilgili kurumların da mevzuat kapsamında veri paylaşımı düzenlenmektedir.

Beşinci fıkrayla, iklim değişikliğinin dinamik bir yapıya sahip olması ve hızlı aksiyon almayı gerektirmesi nedeniyle bürokratik işlemleri kısaltmak amaçlanmaktadır.

MADDE 5- İklim değişikliği ile mücadelede iki ana eksen mevcuttur: Sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum. Uyum ve azaltım eylemleri birbirlerinin alternatifi değil, birbirlerini tamamlayan unsurlardır.

Maddenin birinci fıkrası ile iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik politika, hedef ve düzenlemelerin yer aldığı bir yasal düzenlemenin oluşturulması, kurumsal çerçevenin belirlenmesi ve bütüncül olarak eylemlerin yürütülmesi hedeflenmektedir. 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi, uzun dönemli iklim projeksiyonları, iklim değişikliği azaltım stratejisi ve eylem planı ile Türkiye'nin Ulusal Katkı Beyanı çalışmaları eş güdüm içerisinde gerçekleştirilmekte olup, bu yapının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda sera gazı emisyonlarının azaltım faaliyetlerinin, belirlenen strateji ve hedefler çerçevesinde gerçekleşmesi amaçlanmaktadır.

İkinci fıkra ile ülkemizin açıkladığı 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ve ilgili kurumların görüşü alınarak kapsayıcı bir bakış açısıyla kamu kurum ve kuruluşlarının sera gazı azaltım politikalarının belirlenmesi, Türkiye'nin yeşil dönüşüm hamlesinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir, çevreye duyarlı büyüme hedeflerimizin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkra ile, kamu kurum ve kuruluşlarına yeşil büyüme hamlesi ve 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefine ulaşma yolunda Ulusal Katkı Beyanında ve Kanunda yer alan faaliyetler ve politikalar doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadele hedeflerine ulaşabilmek için kendi planlama araçlarında düzenleme yapma görevi verilmektedir. Net sıfır emisyon hedeflerine ulaşmak amacıyla ilgili kurumların görev alanları dahilinde hazırlanacak olan strateji ve eylem planlarının ilgili tüm birimlerin katılım ve katkılarıyla ulusal ve bölgesel düzeyde dönemsel olarak hazırlanması bu strateji ve eylem planlarının uygulanmasının gücünü artıracaktır.

Dördüncü fıkrada, katılım ilkesi gereğince kurum ve kuruluşların sera gazı emisyonlarını azaltma yükümlülüklerinin Ulusal Katkı Beyanında yer alan sektörler bağlamında genel çerçevesi çizilerek özellikle enerji, su ve hammadde verimliliği, kirliliğin kaynağında önlenmesi, karbon ayak izinin azaltılması, alternatif temiz veya düşük karbonlu yakıtların ve hammaddelerin kullanımı, temiz teknolojilerin kullanımının ve sıfır atık uygulamasının yaygınlaştırılmasına yönelik hükme yer verilmektedir. Azaltım politikalarının geliştirilmesinde adil geçiş gerekliliklerinin göz önüne alınması da madde metninde yer almaktadır.

Beşinci fıkra ile, doğrudan veya dolaylı faaliyetler ile atmosfere salınan sera gazlarının telafi edilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların karbon dengeleme mekanizmasını kullanması, yutak alanların ve korunan alanların korunarak artırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 6- Ülkemizin de taraf olduğu Paris Anlaşmasının 2 nci maddesi, iklim değişikliği ile mücadele kapsamında "iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine uyum kabiliyetini artırmak, iklim direncini güçlendirmek" prensibini benimsemekte ve 7 nci maddesi ile de

Küresel Uyum Hedefi oluşturulmaktadır. Küresel Uyum Hedefi, dünyayı uyum kapasitesini artırmaya, direnci güçlendirmeye ve iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azaltmaya yönlendiren Paris Anlaşmasının önemli bir bileşenidir.

Birinci fıkrada iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasının, iklim değişikliği kaynaklı risklerin ortadan kaldırılmasının ve buna yönelik tedbirlerin alınması ile risk faktörlerinin yönetilmesinin; Ulusal Katkı Beyanı, 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi, Başkanlık koordinasyonunda hazırlanan iklim değişikliğine uyum strateji ve eylem planları ile uzun dönemli iklim değişikliğine uyum politikalarının ülke politikalarıyla bütünleştirilmesine bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda madde ile iklim değişikliği ile mücadele yöntemlerinden biri olan iklim değişikliğine uyum faaliyetleri ile ülkemizin ve toplumun iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı dirençli olması hedeflenmektedir. İklim değişikliğine uyumun çok disiplinli yaklaşımlar içermesi uyum sürecinin kapsayıcılığını ve başarısını etkileyebilecek önemli faktörlerdendir.

İkinci fıkra ile ülkemizin açıkladığı 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ve ilgili kurumların görüşü alınarak kapsayıcı bir bakış açısıyla kamu kurum ve kuruluşlarının iklim değişikliğine uyum politikalarının belirlenmesi, Türkiye'nin sürdürülebilir ve çevreye duyarlı büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Etkilenebilirlik ve risk analizleri, uyum çabalarında bütün sektörlerle veri sağlamaktadır. Böylelikle gelecekte öngörülen iklim değişikliğine bağlı olasılıkları daha detaylı görmek mümkün olacaktır. Üçüncü fıkra ile, kurumlar ve sektörlerin bu verileri uyum planlarında ve faaliyetlerinde kullanmaları ve böylece eylemlerin başarısının artması hedeflenmektedir.

Dördüncü fıkra ile, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına su kaynaklarının korunması, verimli kullanılması, su kalitesinin sağlanması gibi hususlarda su yönetimi yükümlülüğü verilerek iklim değişikliğinin önemli bir boyutu olan su taşkınları, kuraklık ve su kıtlığı gibi doğal afetlerin etkilerini minimize etmek amaçlanmaktadır.

Beşinci fıkra ile, ülkemizin sahip olduğu zengin biyolojik çeşitlilik ile genetik kaynakların korunması amaçlanmaktadır. Denizel ve karasal korunan alanların artırılmasına ilişkin olarak Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi açık bir inisiyatif ortaya koymaktadır. İklim değişikliğine karşı adeta bir müttefik ve tampon bölge görevi gören bu alanların korunması ve sürdürülebilir yönetimi iklim değişikliğine uyumun modern bir enstrümanıdır. Bu bağlamda, ekosistem hizmetlerinin iklim değişikliği kaynaklı tehlikelerden nasıl etkileneceğinin belirlenmesi ve özellikle ekonomik katkısı da bulunan ekosistemlerin korunması amacıyla değişen iklim koşulları sebebiyle gözlemlenen hastalıkların tespiti ve önlenmesi önem arz etmektedir. Aynı zamanda, çölleşme ve erozyon sadece çevresel bir problem olmayıp, ekonomiyi ve kalkınmayı da olumsuz yönde etkilemektedir. Çölleşme ve erozyon; toprağın verimliliğini azaltmakta, gıda üretiminin azalmasına, işsizliğe, zorunlu göçlere, anlaşmazlıklara zemin hazırlamakta, gıda ve güvenlik problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, çölleşme, arazi bozulumu ve erozyonla mücadele kapsamında strateji ve politikalar oluşturmak, ağaçlandırmak, toprak muhafazasını sağlamak, doğa temelli çözümler ve uygulamalar gerçekleştirmek önem arz etmektedir.

İklim değişikliğinin etkilerinin doğrudan gözlemlendiği alanlardan biri de tarım sektörüdür. Bu bağlamda, iklim değişikliğine dirençli ürünlerin yetiştirilmesine ilişkin politikaların üretilmesi ve gıda güvenliğinin sağlanması uyum faaliyetlerinin en önemli

araçlarındandır. Altıncı fıkra ile, madde kapsamındaki tüm uygulamaların tarım sektörü açısından ele alınarak iklim değişikliğine dirençli, doğadan ilham alan, desteklenen veya doğadan kopyalanan, uygun maliyetli, aynı anda çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayan ve dayanıklılık oluşturmaya yardımcı olan faaliyetlerin uygulanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda, doğa temelli çözümlerle ekosistemlerin direncini artırarak ekosistem hizmetlerinin devamlılığının sağlanması hedeflenmektedir. Doğa temelli çözümler; iklim değişikliği, gıda güvenliği, su güvenliği gibi sorunların çözümüne fayda sağlayarak küresel ölçekte sürdürülebilir kalkınma amaçlarını ve uygulamalarını desteklemektedir.

Yedinci fıkra ile, iklim değişikliğinin etkilerine ilişkin yaşanabilecek kayıpların ve zararların en aza indirilmesi ve mümkünse yaşanmaması adına erken uyarı sistemleriyle afet yönetiminin etkin ve efektif uygulanması hedeflenmektedir.

MADDE 7- Madde ile iklim değişikliği ile mücadelede ortaya konulan hedefler bağlamında somut adımlar atılmasına yönelik planlama araçları belirlenmiştir.

Birinci fıkra ile iklim değişikliği unsurlarının, boşluğa yer vermeden üst politika belgeleri olan ve kurum ve kuruluşlarca hazırlanan plan, program, strateji, eylem planı ve sair politika belgelerinde esas alınması gerektiği belirtilmektedir.

İkinci fıkra ile, 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi dikkate alınarak, önümüzdeki dönemde ülkemizin iklim değişikliğiyle mücadele hedeflerini belirlemek ve bu kapsamda yürütülecek faaliyetleri tasarlamak amacıyla tüm paydaşların katılımıyla iklim değişikliği stratejisi ve eylem planlarının hazırlanması, güncellenmesi ve dönemsel olarak yol haritasının oluşturulması amaçlanmaktadır.

İnsan nüfusunun giderek daha büyük miktarının yaşadığı kentler, hem küresel emisyonların büyük miktarının kaynağı hem de iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin birçok açıdan mağduru olmaktadır. Bu doğrultuda, emisyonların merkezi politikalarla azaltılmasının yanında uygulamanın yerelde geliştirilmesi ve iklim değişikliğinden coğrafi, ekonomik ve toplumsal açıdan etkilenebilirlik ve risk analizlerine göre farklı tedbirlerin alınması amacıyla, tüm dünyada yerel iklim değişikliği planlamalarının sayısı giderek artmaktadır. Bu açıdan üçüncü fıkra ile merkez yönetim ile iş birliği içerisinde, yerelin ihtiyaçlarını, risklerini ve tehditlerini belirlemek amacıyla İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu kurulması, Kurul'un çalışma usul ve esaslarının mevzuatla belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkra ile, bölgenin ihtiyaçlarına göre hazırlanacak yerel iklim değişikliği eylem planlarının tüm yerel yönetimleri içine alarak bütüncül ve iş birliğiyle hazırlanması hedeflenmektedir. Net sıfır emisyon hedeflerine ulaşmak amacıyla hazırlanacak olan strateji ve eylem planlarının ilgili tüm birimlerin katılım ve katkılarıyla hazırlanması bu strateji ve eylem planlarının uygulanmasının gücünü artıracaktır. Ulusal düzeyde hazırlanacak olan strateji ve bu stratejilere bağlı olarak hazırlanan yerel eylem planlarının dönemsel olarak hazırlanması, uygulamanın başarısının izlenmesi ve daha sonraki dönemlerin daha azimli bir şekilde devam ettirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Beşinci fıkra ile, sektörel etkilenebilirlik ve risk analizi çalışmalarının iklim değişikliği kaynaklı günümüzde yaşanan ve gelecekte karşılaşılabilecek tehditler ve sektörel risklere yönelik belirsizliği minimum düzeye indirmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca ülkemizdeki başta kamu kurumları olmak üzere özel sektör tarafından gerçekleştirilecek yatırımlara dayanak oluşturacak olan iklim modelleri çalışması, ülkemizin iklim dirençliliğini artırmada en önemli girdilerden biri olacaktır.

MADDE 8- Madde ile iklim değişikliğinin uygulama araçlarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. İklim değişikliği ile mücadelede planlama araçlarının uygulanması için bazı enstrümanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar da Paris Anlaşmasının 9, 10 ve 11 inci maddelerinde ayrı ayrı belirtilen; iklim finansmanı, teknolojinin geliştirilmesi ve transferi ile kapasitenin geliştirilmesi araçlarıdır.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, ülkemizin yeşil dönüşümüne hız kazandıracak uygulamaların kanuni dayanağını sağlamak üzere iklim finansmanı ve iklim değişikliği teşviki mekanizmalarının, yeşil ve sürdürülebilir sermaye piyasası araçlarının kullanımının esas olduğu belirtilmektedir. Böylece, uyum ve azaltım projeleri arasındaki dengeyi gözeterek sektörlerin ihtiyacına göre finansmanın ve teşviklerin sağlanması ve yönlendirilmesi hedeflenmektedir.

Yeşil büyümenin gerçekleşmesinde önemli mihenk taşlarından biri olan döngüsel ekonomi ve sıfır atık uygulamaları ürünlerin yeniden kullanımını ve geri kazanımını sağlamaktadır. Bu minvalde, fıkranın (b) bendinde, bu uygulamalara yönelik destek mekanizmalarının da geliştirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Fıkranın (c) bendinde, yeşil yatırımların ülkemize çekilmesi ve ilgili tüm politika alanlarında yeşil dönüşümün desteklenmesini hedefleyen Türkiye Yeşil Taksonomisinin uygulamasının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bununla beraber, bentte İklim Değişikliği Başkanlığının koordinasyon ve uygulama görevleri kapsamında iklim değişikliği finansmanına ilişkin sorumlulukları belirlenmektedir.

Fıkranın (ç) bendi ile, Türkiye Gümrük Bölgesinde ithal edilen malların gömülü sera gazı emisyonlarını ele almak için Ticaret Bakanlığınca Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması kurulabileceği ile SKDM'ye ilişkin raporlama kapsam, içerik, usul ve esaslarının Bakanlığın uygun görüşüyle Ticaret Bakanlığı tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının ara hedef olarak 2030 yılına kadar %55 emisyon azaltımını sağlayacak şekilde revizyonu için "Fit for 55" teklif paketi Avrupa Komisyonunca 14 Temmuz 2021'de kabul edilmiştir. Söz konusu paket içerisinde, Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile ülkemiz ticareti bakımından öne çıkan hususlardan biri olan, SKDM mevzuatı da açıklanmıştır. AB, bu mekanizma ile yeşil dönüşümün yaratacağı maliyet karşısında Avrupa'nın rekabetçiliğinin korunması ve AB'deki üretimin, emisyon azaltım hedefi AB'den az olan ülkelere kaymasının önlenmesini hedeflemektedir. Benzer şekilde küresel ölçekte iklim değişikliği ile mücadeleye destek olabilmek ve aynı zamanda ülkemizdeki ticaretin ve sanayicinin korunmasını sağlayabilmek amacıyla ulusal ölçekte SKDM'nin kurulması hedeflenmektedir. Uluslararası güncel gelişmelerin takibi ile içeriği, usul ve esasları ikincil mevzuatla belirlenecek olan SKDM, Başkanlık ve Yeşil Mutabakatın koordinasyonunu sağlayan Ticaret Bakanlığının iş birliği ile geliştirilmektedir.

İkinci fıkranın (a) bendi ile, gelecek yatırımların ve uygulamaların şekillendirildiği bu Kanun kapsamında yapılacak planlama ve uygulama araçlarının en yeni ve temiz teknolojiler kullanılarak yerine getirilmesi hedeflenmektedir.

İklim Değişikliği Başkanlığının 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 792/D maddesinde yer alan "İklim değişikliği konusunda teknolojileri ve yenilikçi çözümleri araştırmak ve bu kapsamda çalışmalar yürüten ulusal ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyon sağlamak, kavramsal çalışmaları yürütmek, kılavuzlar ve rehber dokümanlar hazırlamak."

görevi doğrultusunda bu alanda öncülük etmesi amacıyla ikinci fıkranın (b) bendi ile yetkilendirme yapılmaktadır.

Aynı fıkranın (c) bendi ile, yeni teknolojilerin gelişmesi, bunlara yönelik araştırma geliştirme çalışmalarının yapılması ve dünyaya, ülkemizin örnek olması açısından enstitülerin, araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulması amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkra ile, iklim değişikliği ile mücadelede en önemli araçlardan biri olan bilinçlendirmenin doğru şekilde yapılabilmesi için kamuoyu farkındalığının geliştirilmesi ve kapasite artırımının sağlanmasına yönelik faaliyetlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Aynı zamanda, iklim değişikliği ile mücadelede geleceğe yönelik adımlar atılabilmesi için gençlik katılımının en önemli faktörler arasında yer aldığı uygulamalara vurgu yapılarak bilimsel çalışmaların altyapısının oluşturulmasına yönelik düzenlemelerin yapılması hedeflenmektedir.

Dördüncü fıkra ile, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görüşünün alınarak düzenleneceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 9- SKDM, AB sınırları içerisinde üretilen belli ürün grupları için ETS'ye bağlı olarak yansıyan karbon maliyetlerine eşdeğer bir maliyetin üçüncü ülkelerden ithal edilen ürünlere de aynı şekilde uygulanması esasına dayanmaktadır. En büyük ticari ortağımız olan Avrupa Birliği tarafından uygulanmaya başlayan bu düzenleme kapsamında üçüncü ülkelerde ödenen karbon maliyetleri ölçüsünde ithalatçıya karbon maliyetinde indirim sağlanacaktır. Ülkemizde ETS aracılığıyla doğrudan karbon fiyatlandırma uygulamasının başlamasıyla AB'ye ödenmesi gereken karbon maliyetinin ülkemizde kalması ve sektörlerin yeşil dönüşümüne katkı sağlanması hedeflenmektedir. Özetle ihracatçımız, AB'de oluşacak bir ton karbondioksit fiyatı karşılığında, ülkemizde bir karbon fiyatı ödememiş ise, AB fiyatının tamamını ödemek durumunda kalacak, eğer ülkemizde ödediği bir karbon fiyatı var ise, AB fiyatı ile ödediği fiyat arasındaki farkı ödeyerek maliyetini azaltma imkânı olacaktır.

Birinci fıkra ile Başkanlık tarafından ETS'nin kurulması ile esneklik mekanizmaları ve piyasa istikrar mekanizmalarının geliştirilebileceğine yer verilmektedir. ETS, ülkemizin yeşil büyüme vizyonu ile birlikte açıkladığı 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda, sera gazı emisyonlarının piyasa temelli mekanizmalar ile maliyet etkin olarak azaltılmasını öngören uygulamalardan biri olan piyasa temelli bir araçtır. ETS'yle, sera gazı emisyonlarında azaltım yapılmasına yönelik yüksek maliyetli yatırım yapmaya karşın ticaret yapma seçeneğiyle düşük maliyetli yatırım yapmak ve ekonomik baskıyı azaltmak amaçlanmaktadır. 2024-2026 Orta Vadeli Program'da, ülkemizde SKDM'ye uyum kapsamında etkin işleyen bir Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi geliştirileceği ifade edilmekte; karbon fiyatlandırma araçlarının kalkınma ve yatırım ortamı üzerinde yol açacağı ekonomik ve sosyal etkilerin analiz edileceği belirtilmektedir. Bu itibarla, ETS'nin kurulması ülkemizin Orta Vadeli Programına uygunluk göstermektedir. Ayrıca, ETS'nin etkin, verimli ve güvenli bir şekilde tesis edilmesini ve işletilmesini sağlamak amacıyla denkleştirme, bankalama, ödünç alma gibi süreçleri ifade eden esneklik mekanizmaları ile, fiyat dalgalanma ve manipülasyonu önlemeyi teminen piyasa istikrar mekanizmasının geliştirilmesine olanak tanınmaktadır.

İkinci fıkra ile, piyasa işletmecisinin, ETS piyasasına ilişkin piyasanın yürütücülüğünü üstlenerek piyasanın organizasyonunu sağlaması ve piyasaya ilişkin işlemlerin yerine getirilmesinden sorumlu olması hedeflenmektedir.

Üçüncü fıkra ile ETS’de yer alacak işletmelerin sera gazına neden olan faaliyetlerini sürdürebilmeleri için sera gazı emisyon izni almaları hüküm altına alınmaktadır. AB’de uygulanan prosedüre benzer bir uygulama ile işletmelerin üretim süreçleri ve sera gazı emisyonlarına neden olan kaynaklar gibi temel bilgilere istinaden verilen sera gazı emisyon iznine göre tesisler üretimlerini gerçekleştirecektir. Benzer şekilde yeni kurulan tesislerin de üretim faaliyetlerine başlamadan önce sera gazı emisyon izni almaları öngörülmektedir.

Dördüncü fıkra ile sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içerisinde tesisin niteliğinde veya işleyişinde gerçekleşen değişiklikler ile sera gazı emisyon izni sahibi gerçek veya tüzel kişilerde meydana gelecek değişiklikler sonucunda sera gazı emisyon izninin güncellenmesi veya iptal edilmesi, Başkanlık tarafından çıkarılacak mevzuat ile ortaya konan usul ve esaslara göre belirlenmektedir.

Beşinci fıkra ile yükümlü tesislerin, her bir ton karbondioksit eşdeğeri emisyonları kadar tahsisatı teslim etmekle yükümlü oldukları belirtilmektedir. Tahsisatlar diğer ülke örneklerinde olduğu gibi bir ton karbondioksit eşdeğerinde emisyon izni sağlamaktadır. Emisyon üst limiti azami tahsisat sayısını işaret etmekte olup; ülkenin iklim değişikliği politikaları uyarınca şekillenmektedir. Azaltım politikasının gerçekleşebilmesi ve limitlerin aşılmaması burada kritik öneme sahiptir. Emisyon üst limitinin aşılmamasını temin etmek amacıyla dünyadaki örneklerde olduğu gibi öncelikle tesisler; izleme, raporlama ve doğrulama sistemi ile doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon verilerini sisteme girmektedirler. Buradaki verilerin güvenilirliği bağımsız doğrulayıcılarla garanti altına alınmakta; söz konusu raporlar nispetinde tesisler saldıkları yıllık emisyonu tekabül edecek sayıda tahsisatı dönem sonunda sunmakla mükelleftirler. Bu sayede idare, politika hedeflerinin gerçekleşmesini takip etmekte ve güvence altına almaktadır. Yapılan düzenleme ile, işletmelerin doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon değerine karşılık gelecek şekilde tahsisat tesliminde bulunulmasına ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak ceza hükme bağlanmaktadır.

Altıncı fıkra ile sektörlerin ETS’ye geçişini kolaylaştırmak, yatırımların karbon fiyatlandırması olmayan ülkelere kaçmasını önlemek amaçlarıyla ücretsiz tahsisat sağlanabileceği hükme bağlanmıştır. Emisyon ticaret sistemlerinde, tahsisat dağıtımı temelde açık artırma ve ücretsiz tahsisat olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Açık artırma yönteminde belirli periyotlarda ihale edilen tahsisatlar en yüksek fiyatı veren alıcılara alınmaktayken, ücretsiz tahsisat, tarihsel emisyon verileri veya kıyaslama ölçütleri nispetinde tesislere verilebilmektedir. Bu fıkra ile, ücretsiz tahsisat uygulamasının temel amacı olan karbon kaçağının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Yedinci fıkra ile dönemsel emisyon üst limitini teşkil eden tahsisat miktarlarının şeffaflık ilkesi çerçevesinde Resmî Gazete’de yayımlanması ile işletmelerin sonraki dönem için gerçekleştirecekleri planlamalarında yeterli zamana sahip olmaları hedeflenmektedir.

Sekizinci fıkrada, ETS piyasasında işlem görecektaki tahsisatlara ilişkin iş ve işlemlerin 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmadığına ilişkin hüküm yer almaktadır. İhale süreçlerinin uzunluğu veya ihale süreçlerinin iptali gibi ihale mevzuatı prosedürlerinin uygulanması (yasaklılık durumu, geçici ve kesin teminatlar, teklif zarflarının usule uygun hazırlanması ve diğer işlemler gibi) dinamik bir yapıya sahip olan tahsisat fiyatlarının ve ETS piyasası işlemlerinin etkilenmesine neden olacağından özellikle SKDM açısından sanayicimizin ihracatını zorlaştırarak yükleneceği yükü de ağırlaştıracaktır. Bu da, üretim ve istihdamda sorunlara, piyasaya ekonomisi içerisinde aksaklıklara neden olabilecektir.

Aynı zamanda tahsisat süreçlerinin uzaması ve sekteye uğraması karbon fiyatlandırması açısından da belirsizliğe neden olacaktır. Bu belirsizlik ve sanayici tarafından katlanılacak ücretler, nihai aşamada ürüne yansıtılarak vatandaşa da yük getirecektir. Bu kapsamda madde ile bu risklerin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Dokuzuncu fıkra ile ETS kapsamında salımı yapılan her bir ton karbondioksit gazı için bir adet tahsisatın dönem sonunda sunulması gerektiğinden sera gazı emisyonlarına ilişkin bir planlamanın gerçekleştirilebilmesi için, teslim yükümlülüğüne konu olan ücretsiz tahsisatların, ilk aktarıldığı işletme hesabından transfer edilmedikçe haczedilemeyeceği ve tahsisatların teminat sözleşmelerine konu edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Ücretsiz tahsisatlar, işletmelere hem ETS'ye uyum sağlama hem de ETS kapsamındaki sektörlerde üretilen ürünlere yönelik tercihin ithal ürünlere kaymaması ve yatırımların karbon fiyatı olmayan ülkelere yönelmemesi amaçlarıyla sağlanmaktadır. Ücretsiz verilen tahsisatlar, işletmelerin tahsisat teslim yükümlülüğünün hepsini veya büyük bir kısmını karşılamada önemli bir araçtır. Bu nedenle, işletmelerin hesabına aktarılan ilk ücretsiz tahsisatların alım satıma konu edilmediği müddetçe haczedilememesi ile tahsisat teslim yükümlülüğünü yerine getirmesi gereken işletmelerin, idari yaptırımlardan ve daha büyük maliyetlerden korunması hedeflenmektedir. Ücretsiz tahsisatlar, belirli bir çevresel yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla verildiğinden borç ödeme amacıyla kullanılmaları uygun görülmemektedir. Ancak, işletme sağlanan ücretsiz tahsisatı alım satıma konu ettiğinde ise finansal bir ürüne dönüştüğünden haczedilebilir hâle gelmektedir. Burada önemli olan husus, tesisin emisyonları kadar tahsisatın dönem sonunda idareye sunulabilmesidir; bunu engelleme veya aksatma potansiyeli olan farklı durumlar neticesinde ortaya çıkabilecek çevresel yönetime dair risk, söz konusu madde ile giderilmeye çalışılmaktadır.

Onuncu fıkra ile ETS kapsamında salımı yapılan her bir ton karbondioksit gazı için bir adet tahsisatın dönem sonunda sunulması gerektiğinden sera gazı emisyonlarının azaltımına ilişkin bir planlamanın doğru ve güvenilir verilerle gerçekleştirilebilmesi adına tesislerin teslim yükümlülüğünü yerine getirme zamanından önce faaliyetine son vermesi, işletmenin tasfiyesi, konkordato kararı alınmış olması gibi hâllerin teslim yükümlülüğünün yerine getirilmesine engel teşkil etmeyeceği düzenlemesi yapılmaktadır.

On birinci fıkra ile ETS kapsamında mali uzlaştırma ile diğer mali işlemlere konu olan teminatlar ile oluşturulan temerrüt garanti hesabındaki varlıkların; tahsisatların niteliği ile piyasa derinliğini korumak için amaçları dışında kullanılamayacağı, haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği, idari mercilerin tasfiye kararlarından etkilenmeyeceği, iflas masasına dâhil edilemeyeceği ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 10- Maddenin birinci fıkrası ile ETS'de yer alan aktörlere yer verilmiş olup bunlar; Karbon Piyasası Kurulu, Danışma Kurulu, İklim Değişikliği Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, piyasa işletmecisi ve merkezi uzlaştırma kuruluşudur. Madde ile ETS ve uluslararası karbon piyasaları kapsamında bahse konu kurumların/kurulların görev ve yetkilerinin tanımlanması amaçlanmaktadır.

Fıkranın (a) bendi ile, karbon piyasası yapısı itibariyle çoklu yaklaşım gerektirdiğinden ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının belli konularda karar ve uygulama sürecinde yer almasını ve eş güdüm hâlinde çalışmasını sağlamak için Karbon Piyasası Kurulunun oluşturulması öngörülmektedir. Karbon Piyasası Kurulu, ETS'ye işlerlik kazandıran ve ETS'nin uygulanmasına yönelik kararlar alan üst karar mercii olarak tanımlanmıştır.

Başkanlığını Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının yaptığı, sekretaryasını ise İklim Değişikliği Başkanlığının yaptığı ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarından oluşan Karbon Piyasası Kurulu, genel anlamda görev alanı dâhilinde üst politikayı belirlemektedir. Maddede, Karbon Piyasası Kurulunun görev, yetki ve sorumluluk alanları tanımlanmakta ve Kurul tarafından verilecek kararlara ilişkin üyelerin toplanma ile karar alma usulü de belirlenmektedir.

Fıkranın (b) bendinde, Danışma Kurulunun, Karbon Piyasası Kurulunun alacağı kararlara dayanak oluşturmak üzere istişari nitelikte kararlar alacağı belirtilmektedir. Danışma Kurulunun üyeleri maddede sayılmakta olup ayrıca gerekli görüldüğü durumlarda gündemdeki konuları istişare etmek amacıyla ilgili paydaşların da davet edilmesine imkân sağlanmaktadır.

Fıkranın (c) bendinde yer alan Başkanlığın; ETS'nin kurulmasında, geliştirilmesinde ve tahsisat süreçlerinin yönetilmesinde ana yürütücü görevi üstlenmesi amaçlanmaktadır. Karbon Piyasası Kurulunun belirlediği temel politika çerçevesinde tahsisat süreçlerinin yönetimi, karbon kredilerine ilişkin politikaların belirlenmesi gibi karbon fiyatlandırmaya dair tüm yapının organizasyonunda Başkanlık yetkili kılınmıştır.

Fıkranın (ç) bendinde yer alan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından piyasaya ilişkin gözetim ve denetim faaliyetlerinin Sermaye Piyasası Kurulunun görüşünü alarak 6446 sayılı Kanun ve 4628 sayılı Kanun ile uyumlu olarak yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Fıkranın (d) bendinde yer alan piyasa işletmecisinin, ETS piyasasına ilişkin piyasanın yürütücülüğünü üstlenerek piyasanın organizasyonunu ve piyasaya ilişkin işlemlerin yerine getirilmesi ile mali işlemlerin yürütülmesinden sorumlu olması hedeflenmektedir. Kaydi tahsisatları ve bunlara bağlı hakları elektronik ortamda üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlenmesi açısından piyasa işletmecisi nezdinde işlem kayıt sistemi kurulacağı da hüküm altına alınmaktadır.

Fıkranın (e) bendinde yer alan merkezi uzlaştırma kuruluşunun, ETS piyasasına ilişkin teminat yönetimi ve nakit takas faaliyetlerini yerine getirmesi amaçlanmaktadır.

İkinci fıkra ile ETS'de yer alacak işletmelerin karbon piyasasındaki durumlarını şeffaf bir biçimde ortaya koymak, yatırımcıyı ve kamuoyunu bilgilendirmek için doğrulanmış sera gazı emisyonlarına ve ETS dâhilindeki performansına ilişkin verilerin ilgili kurumlarla paylaşılacağı belirtilmektedir.

Üçüncü fıkra ile işbu Kanun ve 4 sayılı CBK ile tanımlanan görevler çerçevesinde piyasanın güvenli ve koordinasyonlu yürütülebilmesi için ETS'ye yönelik usul ve esasların Başkanlıkça, bu usul ve esaslar çerçevesinde ETS piyasasının işleyişine ilişkin esasların ise Bakanlık ve 6446 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin sekizinci fıkrasındaki hükme paralel şekilde SPK ile koordineli olarak EPDK tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 11- Maddenin birinci fıkrası ile doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon değerlerine karşılık gelen tahsisatları teslim etme yükümlülüğü bulunan ETS kapsamındaki işletmelerin denkleştirme ile bu yükümlülüklerinin bir kısmını, azaltım ve/veya giderim projelerinden temin edilen karbon kredileriyle gerçekleştirebileceği düzenlenmektedir. Bu itibarla, ülkemizin karbon kredisi potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Emisyon azaltımları, gönüllü karbon piyasasında belirli standart ve metotlara göre hesaplanmaktadır. Emisyon azaltımlarının üçüncü taraf kuruluşlar tarafından doğrulanması ile elde edilen karbon kredileri, ETS kapsamında yükümlülükleri yerine getirmek için kullanılacağı gibi gönüllü hedefleri denkleştirmek için de kullanılabilir. Örneğin; yeni

ve temiz teknolojiler kullanılarak sera gazı emisyonlarının azaltılmasında elde edilen karbon kredilerinin tahsisat teslim yükümlülüklerinde yerine kullanılması veyahut karbon tutma alanında orman alanlarının artırılması gibi yutak alanlardan elde edilen karbon kredilerinin gönüllü taahhütlerde kullanılmasıdır.

İkinci fıkra ile ETS ve gönüllü taahhütler kapsamında yapılacak denkleştirme işlemlerinde kullanılmak üzere karbon kredisi üreten ulusal bir denkleştirme sisteminin esaslarına ilişkin düzenlemelerin Başkanlıkça belirleneceği ve buna ilişkin standartların oluşturulacağı belirtilmektedir. Ulusal karbon kredilendirme sisteminde kullanılacak olan karbon kredilerinin üretimi, metodolojisi ve standardı uluslararası örneklerde olduğu gibi belirlenerek ülkemize Paris Anlaşması 6 ncı maddesi kapsamında bu alanda da söz sahibi olabilme imkânı tanımaktadır.

Üçüncü fıkra ile denkleştirme projesine dair sunulan bilgi, belge ve verilerin hatalı/hileli olduğunun tespiti hâlinde uygulanacak usul ile proje sahibine uygulanacak yaptırım düzenlenmektedir.

Dördüncü fıkra ile sera gazı emisyonlarının azaltım veya giderim faaliyetlerinin bağımsız kuruluşlar tarafından doğrulanması ve standart kuruluşu tarafından belgelendirilmesi sonucu elde edilen ve bir ton karbondioksit eşdeğeri cinsinden ifade edilen kredinin Paris Anlaşmasının 6 ncı maddesi kapsamında üretilmesi, kullanılması ve buna ilişkin sistemin kurulmasının Başkanlıkça belirlenmesi yönünde hükme yer verilmektedir. Sistemin kuruluşunda ve işleyişinde ulusal standart ve metodolojilerin geliştirilmesi için ilgili kuruluşlarla iş birliğinin yapılması hedeflenmektedir.

Beşinci fıkra ile ülkemizde karbon kredisi üreten ya da üretecek olan projelerin merkezi bir sistemde kayıt altına alınarak, gerçekleşen faaliyetlerin düzenli olarak izlenmesi hedeflenmektedir.

MADDE 12- Birinci fıkra ile bu Kanun kapsamında elde edilecek özel gelirlerin ve bu gelirlerin bütçeleştirilmesine ilişkin hükümler düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında; birinci fıkrada sayılan gelirlerin bütçeye özel gelir olarak kaydedilmesi ile karşılığında özel ödenek öngörülmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda fıkra ile bu maddede sayılan gelirlerin tahsili ve bütçede tahsis edilen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların Başkanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenirken Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkra ile Başkanlığın döner sermaye işletmesi kurması yetkisi tanımlanmaktadır.

Dördüncü fıkra ile, döner sermaye işletmesinin kuruluş sermayesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Beşinci fıkra ile, döner sermaye işletmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde yetki tanımlanmaktadır.

Altıncı fıkra ile iklim değişikliği ile mücadelede elde edilen gelirlerin yine bu alanlarda kullanılmak üzere aktarımı olacağından gelirlerin devamlılığı ile yıllara sair kullanımı, kendine özgü işlemlere haiz olan iklim değişikliği iş ve işlemlerinde kullanılacağı düzenlenmektedir. Yapılan düzenleme ile bu amaçla yeşil dönüşümün gerçekleşmesinde sıkıntı yaşanmaması hedeflenmektedir.

MADDE 13- Birinci fıkra ile iklim değişikliğine uyum ve sera gazı emisyonlarının

azaltımı projeleri arasındaki dengeyi gözeterek, sektörlerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak finansman ve teşviklerin sağlanması ile yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. ETS kapsamında elde edilecek gelirlerin Ulusal Katkı Beyanı ve 2053 Net Sıfır Emisyon ve yeşil büyüme hedefi doğrultusunda düşük karbonlu ekonomiye geçişi, araştırma-geliştirme ve iklim değişikliği ile mücadele eden yeni teknolojileri destekleyecek şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

İkinci fıkra ile uyum veya azaltım potansiyeli yüksek olan iklim dostu yatırımların desteklenmesi, ETS kapsamındaki sektörlerle öncelik verilmesi, sosyal adaletin sağlanması ile kaynakların kullanımına ilişkin genel esaslara yer verilmektedir.

Üçüncü fıkra ile iklim değişikliğinin etkilerine bağlı kayıpların maliyeti büyük boyutlara ulaştığından, iklim risklerinin değerlendirilmesinde ve oluşan kayıpların karşılanması sürecinde sigorta sektörünün önleyici ve tazmin etme rollerine azami desteğin sağlanması amaçlanmaktadır. Yeşil büyüme hedefi doğrultusunda, yeşil ve sürdürülebilir yatırımların finansman olanaklarının artırılabilmesini sağlayarak yeşil ve sürdürülebilir tahvil, kira sertifikası, sigortacılık ve diğer sermaye piyasası ve finansal araçların geliştirilmesiyle finansmana erişimin kolaylaşması, borçlanma maliyetinin düşürülmesi ve iklim risklerinden kaçınma hedeflenmektedir.

Dördüncü fıkra ile, iklim değişikliği ile mücadeleye konu desteklerin ve projelerin yıllara sâri olması ile faaliyetlerin tek bir yılla sonuçlanmayacak olması nedeniyle stok tutarlarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Beşinci fıkrada maddeye ilişkin ikincil mevzuatın hazırlanmasında ilgili kurumlardan görüş alınması hükmü yer almaktadır.

MADDE 14- Madde ile, Kanunda yer alan yükümlülüklerle ilişkin idari yaptırımların düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Birinci fıkrada; doğrulanmış sera gazı emisyonu raporunu süresi içerisinde sunmayanlar hakkında emisyon kategorilerine göre sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasaklara veya sınırlamalara aykırılığın yaptırımını düzenlenmektedir.

Ozon tabakasını incelten maddelerin kullanımının ve üretiminin kontrol altına alınmasını sağlayan uluslararası sözleşme hükümlerine uygun olarak ozon tabakasını incelten maddeler için getirilen düzenlemeler, bu konuda kritik öneme sahiptir. İkinci fıkra bu maddelerin kullanımını ve ticaretini yasaklayarak çevresel zararları azaltmayı hedeflemektedir. Cezaların caydırıcı özelliği kullanılarak aykırı faaliyetlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Sera gazları içerisinde yer alan florlu sera gazları, iklim değişikliğine neden olan gazlardandır. Üçüncü fıkra ile taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler kapsamında yer alan yükümlülüklerimiz doğrultusunda bu gazların kontrolünü sağlamak amacıyla, yasaklara uymayanlara idari yaptırım öngörülmektedir. Ayrıca, ilgili belgelerin eksikliği durumunda da ceza verilmesi, bu süreçlerin usule uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır.

ETS kapsamında yer alan yükümlülükler, sera gazı emisyonlarını kontrol etme amacı taşımaktadır. Dördüncü fıkranın (a) ve (b) bentlerinde, izin almadan veya süresi dolmuş izinlerle faaliyet gösteren işletmelere yönelik yaptırımlar belirlenmektedir. Bu fıkra ile sistemin etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Cezaların, işletmelerin emisyon miktarına göre değişmesi, yaptırımların adil bir şekilde uygulanabilmesini sağlayacaktır.

Fıkranın (c) ve (ç) bentlerinde, ETS kapsamında salımı yapılan her bir ton karbondioksit gazı için bir adet tahsisatın dönem sonunda sunulması gerektiğinden sera gazı emisyonlarına

ilişkin doğru bir planlamanın gerçekleştirilebilmesi için, tahsisatların teslim yükümlülüğüne aykırılığın yaptırımını düzenlenmektedir. Aynı zamanda, teslim yükümlülüğünün asgari bir oran belirlenerek üst üste 3 yıl yerine getirilmemesi durumunda işletmenin aykırı fiilinin devamında sera gazı emisyon izninin iptal edileceği de hüküm altına alınmaktadır.

Denkleştirme projesi sahiplerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi, sistemin bütünlüğünü tehdit eder. Bu nedenle, beşinci fıkrada, yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere ceza verilmesi, projenin etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Doğru bilgi, belge ve veri sağlamak, iklim değişikliğiyle mücadelenin etkinliğini artırmak için büyük öneme sahiptir. Bu nedenle altıncı fıkra ile, bilgi, belge ve veri verme yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere veya yanıltıcı beyanda bulunanlara bu tür aykırılıkların caydırılması amacıyla yaptırımlar öngörülmektedir.

Yedinci fıkrada belirtildiği üzere elektrik piyasası mevzuatının ilgili maddelerinin ihlali durumunda da yaptırımların uygulanması, hem iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik bir önlem hem de piyasa denetiminin ve gözetiminin hukuka uygun bir şekilde işlemesine olanak sağlamaktadır.

Sekizinci fıkrada, suç teşkil eden fiiller için Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların hükümleri saklı tutularak, idari yaptırımların uygulanmasının cezai yaptırımların uygulanmasına engel teşkil etmemesi amaçlanmaktadır.

Dokuzuncu fıkrada, aykırı fiillerin tekrarı durumunda cezalar artacak şekilde belirlenmiş olup böylece fıkra ile suistimallerin önüne geçilmesi ve yükümlülüklere riayet edilmesi amaçlanmaktadır.

Aykırılıkların düzeltilmesi için Bakanlıkça verilen süre, yaptırımların esnekliğini artırır. Onuncu fıkrayla aykırılıkların süre sonunda düzeltilmemesi durumunda faaliyetlerin durdurulması, yaptırımların caydırıcı özelliğini artırmayı hedeflemektedir.

On birinci fıkra ile, her bir fiil için uygulanacak maksimum cezanın belirlenmesi, fahiş cezaların önüne geçerek sistemin devamlılığının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 15- Birinci fıkra ile, Kanun kapsamında yer alan yükümlülüklerin denetimi ve yaptırımın hangi kurum tarafından uygulanacağı belirlenmektedir. Aynı zamanda, Başkanlığın taşra teşkilatı bulunmadığından bağlı olunan Bakanlığın taşra teşkilatının görevlendirilmesiyle de yerinde inceleme ve denetimin sağlıklı işlemesi amaçlanmaktadır.

İkinci fıkrada Başkanlıkça gerçekleştirilecek denetimlerde, denetim elemanlarının sıkıntı yaşamaması için de gerekli kolaylığın sağlanması ve gerekli bilgi ve belgelerin verilmesinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Üçüncü fıkrada yetki ve usulde paralellik ilkesi gereğince denetim Başkanlık tarafından sağlandığından idari yaptırım kararını verme yetkisinin de Başkanlığa ait olduğu düzenlemesine madde metninde yer verilmektedir.

MADDE 16- Birinci fıkrada, idari yaptırımların uygulanması süreci düzenlenerek bu sürecin şeffaf ve düzenli bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

İkinci fıkra, idari yaptırım kararlarına karşı itiraz hakkını düzenlemekte olup tebliğ tarihinden itibaren genel esaslara uygun olarak idari yargıda dava açma imkânı tanımaktadır. Ancak dava açılmasının cezanın tahsilini durdurmaması, devletin alacaklarını koruma ve tahsisat sürecinin doğru yönetme imkânı sağlamaktadır. Bu fıkra ile, idari yaptırımların etkinliği artırılırken, itiraz sürecinin de işlemesi hedeflenmektedir.

Üçüncü fıkrada, idari para cezalarının tahsil usulü belirlenmektedir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanması, bu cezaların tahsilinde yeknesaklığı ve hukuka uygun bir çerçeveyi oluşturmaktadır.

MADDE 17- Maddenin ilk fıkrasında Kanunda yer alan hükümlerin alt düzenleyici işlemler ile düzenlenmesi gerektiğinde özel hüküm yok ise ilgili kurum olan İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yapılacağına ilişkin hüküm düzenlenmektedir.

İkinci fıkra ile iklim değişikliği alanı farklı disiplinleri ve mevzuatları ilgilendiren bir alan olduğundan boşluğa sebebiyet verilmemesi açısından kanunda hüküm bulunmayan hâllere ilişkin hangi kanunların uygulanacağı belirlenmektedir.

MADDE 18- Maddenin birinci fıkrasıyla; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak kurulan İklim Değişikliği Başkanlığının görev tanımlamalarında yer alan hususlara ilişkin mükerrerlik olmaması ve Başkanlığa gerektiğinde yetki devri yapılabilmesi için 2872 sayılı Çevre Kanununda düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında, mezkûr kanunda emisyon ticaretine ilişkin EPİAŞ ve EPDK'ya atfedilen görev ve sorumlulukların yeniden düzenlenerek işbu Kanunda tutarlılık ve bütünselliği sağlamak adına gerekli değişikliklerin yapılması öngörülmektedir. Piyasa düzenleyici ve denetleyici otoritenin piyasa bozucu davranışlarla mücadelesinde yetkilerini ve uygulamalarını belirlemektedir. Fıkrayla, Türkiye'deki ETS ve diğer piyasalarda meydana gelebilecek haksız rekabetin önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Avrupa Birliği, Çin gibi pek çok uluslararası örnekte olduğu gibi emisyon ticaret sistemleri, gerek uygulamaya ilişkin alt yapı, bilgi düzeyi gibi kapasiteye ilişkin hususlar gerek sistemin işletilmesi ile ilgili olan idari yük, gerekse de sektörlerle gelebilecek maliyetlerin aşamalı olarak gerçekleşmesini temin etmektedir. Benzer sebeplerle birinci fıkra ile ETS'nin pilot uygulama dönemiyle başlatılması öngörülmektedir.

İkinci fıkrada Kanunda tanımlanan sera gazı emisyon iznine ilişkin olarak geçiş sürecinde işletmelere kolaylık sağlanması ve bürokratik yoğunluğun azaltılması amacıyla 3 yıllık geçiş süreci öngörülmüş ve mevcut tesislerin bu süre zarfında sera gazı emisyon iznine sahip olması benimsenmiştir. Sera gazı emisyon izni kavramı ülkemiz için yeni bir kavram olması sebebiyle geçiş süreci gerektirmektedir. Bu geçiş sürecinde ortaya çıkabilecek öngörülmeyen durumlara karşı Karbon Piyasası Kurulu kararı doğrultusunda Başkanlığa bir yetki tanımlanarak sürecin tamamlanmasına yönelik ek süre belirtilmiştir. Geçiş hükmü maddesi ile sistemin çalışır durumdayken izlenmesi ve en uygun seviyeye ulaşması yönünde düzenlemelere imkân sağlanacaktır.

Üçüncü fıkra ile, denkleştirme projelerinin kayıt yükümlülüğünün geçiş dönemine ilişkin başlama zamanı belirtilmektedir.

GEÇİCİ MADDE 2- Maddenin birinci fıkrasıyla, iklim değişikliği ile mücadelede azaltım ve uyum hedeflerinin gerçekleşmesi için Kanunda yer verilen planlama ve uygulama araçlarının ilgili kurum ve kuruluşlarca 31/12/2027 tarihine kadar yerine getirilmesi düzenlenmektedir.

İkinci fıkrayla, iklim değişikliği ile mücadelede planlama araçlarından olan yerel iklim değişikliği eylem planlarının altyapı hazırlıkları süreç alacağından söz konusu eylem planlarının 31/12/2027 tarihine kadar hazırlanması öngörülmektedir.

MADDE 19- Yürürlük maddesidir.

MADDE 20- Yürütme maddesidir.

İKLİM KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; yeşil büyüme vizyonu ve net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadele etmektir.

(2) Bu Kanun; iklim değişikliği ile mücadelede esas olan sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum faaliyetleri ile planlama ve uygulama araçlarını, gelirleri, izin ve denetimi ve bunlara ilişkin yasal ve kurumsal çerçevenin usul ve esaslarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Adil geçiş: İklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil büyüme sürecinde; çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler öncelikli olmak üzere herkesi kapsayacak, istihdam sürecinin uygun tedbirler alınarak yönetildiği ve yeni istihdam alanlarının oluşturulduğu, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu politika ve uygulamaları,

b) Bakan: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanını,

c) Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,

ç) Başkan: İklim Değişikliği Başkanını,

d) Başkanlık: İklim Değişikliği Başkanlığını,

e) Birincil piyasa: Tahsisatların piyasa katılımcılarına ihale yöntemiyle dağıtımını sağlamaya yönelik işlemlerin yapıldığı piyasayı,

f) Denkleştirme: Karbon kredilerinin Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında veya gönüllü taahhütlerin yerine getirilmesinde kullanılmasını,

g) Emisyon Ticaret Sistemi (ETS): Sera gazı emisyonlarına bir üst sınır belirlenmesi ilkesine dayalı olarak çalışan ve tahsisatların alınıp satılması suretiyle sera gazı emisyonu azaltımını teşvik eden ulusal ve/veya uluslararası piyasa temelli mekanizmayı,

ğ) Emisyon Ticaret Sistemi piyasası (ETS piyasası): Tahsisatların ve/veya emisyon ticaretine ilişkin uygun görülen standartlaştırılmış diğer sözleşmelerin alım satımının gerçekleştirildiği, piyasa işletmecisi tarafından organize edilip işletilen ve düzenli faaliyet gösteren birincil ve ikincil piyasaları,

h) Esneklik mekanizmaları: ETS'de yer alan işletmelere tahsisat teslimat yükümlülüklerini yerine getirirken bir önceki veya bir sonraki dönemin tahsisatlarını kullanma hakkı ile denkleştirme kullanımını ve benzeri imkânlar sağlayan süreçleri,

ı) Gömülü sera gazı emisyonları: Bir ürünün üretim sürecinde ortaya çıkan doğrudan emisyonları ve ürünün üretim sürecinde elektrik, ısı, buhar, soğutma ve basınçlı hava gibi enerji kullanımından kaynaklanan dolaylı emisyonları,

ı) Gönüllü Karbon Piyasaları: Karbon kredilerinin gönüllülük esasına göre alım satımının yapıldığı piyasaları,

j) İkincil piyasalar: Tahsisatların, cretsiz dağıtımı ve/veya birincil piyasada satışı sonrasında işlem gördüğü piyasaları,

k) İklim adaleti: İklim değişikliğinin ve iklim değişikliğini nleme ile uyuma yönelik çabaların neden olduğu eşitsizliği ortadan kaldırmayı amaçlayan politika ve uygulamaları,

l) İklim değişikliğine uyum: İklim değişikliğinin mevcut veya olası olumsuz etkilerini önlemeye, muhtemel zararları en aza indirmeye ya da ortaya çıkabilecek fırsatlardan yararlanmaya yönelik süreci,

m) İklim finansmanı: İklim değişikliği ile mücadele kapsamında sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan kamu, özel ve alternatif finansman kaynaklarından sağlanan yerel, ulusal, uluslarüstü veya uluslararası finansmanı,

n) İklim değişikliğiyle mücadele teşviki: İklim değişikliği ile mücadele kapsamında; planlama ve uygulama araçları ile sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerini destekleyen teşvikleri,

o) Karbon fiyatlandırma araçları: Sera gazı emisyonlarının azaltımı amacıyla uygulanabilecek ETS ve/veya karbon esaslı vergiler ve benzeri araçları,

) Karbon kredisi: Sera gazı emisyonlarının azaltım veya giderim faaliyetlerinin bağımsız kuruluşlar tarafından geçerli kılınması, doğrulanması ve standart kuruluşu tarafından belgelendirilmesi sonucu elde edilen ve bir ton karbondioksit eşdeğeri cinsinden ifade edilen krediyi,

p) Karbondioksit eşdeğeri: Sera gazlarının miktarlarının ya da küresel ısınma potansiyellerinin karbondioksit gazı cinsinden ifade edildiği metrik ölçümü,

r) Merkezi uzlaştırma kuruluşu: Piyasa katılımcıları arasındaki ilgili yönetmelikle belirlenecek olan nakit takas ve teminat yönetimi gibi mali işlemleri yürütmek üzere kullanılan, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre merkezi takas kuruluşu olarak kurulan kuruluşu,

s) Net sıfır emisyon: İnsan kaynaklı faaliyetler dolayısıyla atmosfere salınan sera gazı emisyonlarının teknoloji ve diğer yöntemlerle azaltılarak ve/veya yutak alanlar vasıtasıyla dengelenerek sera gazı emisyonlarında net artış olmamasını,

ř) Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler: İklim değişikliği ile mücadelede ülkelerin farklı kapasiteleri ve sorumlulukları olduğunu kabul eden uluslararası anlaşmalarda kabul gören ilkeyi,

t) Ozon tabakasını incelten maddeler: Tek başına veya bir karışım hâlinde ozon tabakasını inceltme potansiyeline sahip ve 1/8/1990 tarihli ve 90/733 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanan Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü ile kontrol altına alınan kimyasalları ve izomerlerini,

u) Piyasa istikrar mekanizması: Tahsisatlara ilişkin fiyat istikrarını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen iş ve işlemleri,

) Piyasa işletmecisi: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Őirketini,

v) Planlama araçları: Kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve iklim değişikliği ile mücadeleye doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlayan plan, program, strateji, eylem planı ve sair politika belgelerini,

y) Proje sahibi: Karbon kredisi üretecek faaliyeti geliştiren gerçek veya tüzel kişiyi,

z) Sera gazı emisyonu: Kızıl ötesi radyasyon emen ve yeniden salan, hem tabii ve hem de beşeri kaynaklı olabilen karbondioksit, metan, diazotoksit ve hidroflorokarbonlar, perflorokarbonlar, kükürt hekzaflorür gazlarının ve gaz benzeri diğer atmosfer bileşenlerin salımını,

aa) Sera gazı emisyonlarının azaltımı: Sera gazı emisyonlarının azaltılması ile yutak alanların korunması, artırılması ve iyileştirilmesi faaliyetlerini,

bb) Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM): Gümrük bölgesinde, ithal edilen malların sera gazı emisyonlarının yönetimi mekanizmasını,

cc) Tahsisat: Misli nitelikte, devredilebilen, kaydi olarak ihraç edilen ve belirli bir süre boyunca bir ton karbondioksit eşdeğerinde sera gazı emisyon hakkını,

çç) Türkiye Yeşil Taksonomisi (Taksonomi): Belirlenen çevresel hedefler doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadeleye katkı sağlayan ekonomik faaliyetlere ilişkin ilkeler ve kriterler belirleyerek iklim finansmanının hareketine katkıda bulunan sınıflandırma sistemlerini,

dd) Ulusal Katkı Beyanı: Başkanlık koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğiyle uluslararası anlaşmalar ve standartlar gözetilerek sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum hedefleri ile taahhütlerini içerecek şekilde dönemsel olarak hazırlanan ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryasına sunulan belgeyi,

ee) Ulusal tahsisat planı: Belirli bir döneme ilişkin, üst limit çerçevesinde belirlenen toplam tahsisat miktarını,

ff) Uluslararası karbon piyasaları: Ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar kapsamında Ulusal Katkı Beyanı hedeflerine ulaşmak amacıyla oluşturulan mekanizmaları,

gg) Uygulama araçları: İklim değişikliği ile mücadeleye yönelik finansman, teknoloji geliştirme ve transferi ile kapasite geliştirme faaliyetlerini,

ğğ) Yeşil iş: Çevrenin ve doğal kaynakların korunmasına ve çevre kalitesinin geliştirilmesine katkıda bulunarak sürdürülebilir kalkınmayı ve yeşil büyümeyi destekleyen işleri,

hh) Yutak Alan: Ormanlar ve diğer ekosistemler vasıtasıyla karbonu emerek atmosferden uzaklaştıran, karbondioksit emisyonlarını dengeleyen süreci, aktiviteyi ve mekanizmayı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler ve Esaslar

İlkeler

MADDE 3- (1) İklim değişikliği ile mücadelede genel ilkeler şunlardır:

a) İklim değişikliği ile mücadelede, ülkemizin ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler ilkesi dikkate alınarak, eşitlik, iklim adaleti, ihtiyatlılık, katılım, entegrasyon, sürdürülebilirlik, şeffaflık, adil geçiş ve ilerleme yaklaşımları esas alınır.

b) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun doğrultusunda kamu yararı gözetilerek alınacak tedbirlere ve düzenlemelere süresinde uymakla ve bunları uygulamakla yükümlüdür.

c) Ulusal Katkı Beyanında, net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda ülkenin kalkınma öncelikleri ve özel koşulları göz önünde bulundurulur ve bu çerçevede önlemler alınır.

Esaslar

MADDE 4- (1) Sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerine ilişkin ilerlemeler yıllık bazda Başkanlıkça izlenir.

(2) Bu Kanun kapsamında gerekli görülen tedbirlerin alınması amacıyla görev alanı dahilinde; kurumlararası koordinasyonu sağlamak, faaliyetleri ve standartları belirlemek, gelişmeleri izlemek, karbon fiyatlandırmasına ilişkin piyasaya dayalı mekanizmaları düzenlemekle Başkanlık yetkilidir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler; kendi yetki ve sorumlulukları çerçevesinde plan ve projeler yapar, yaptırır, uygular, destekler ve iş birliği yapar.

(4) 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Başkanlık; bu Kanunun uygulanmasına yönelik olarak gerekli gördüğü bilgi, belge ve veriyi; kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi ve belge talebinde bulunulanlar; bunları istenilen sürede bedelsiz olarak Başkanlıkla paylaşmakla yükümlüdür. Başkanlık; kendi iş ve işlemleri için ihtiyaç duyduğu verileri de öncelikli olarak Ulusal Coğrafi Bilgi Platformundan temin eder. Temin ettiği veriler ile kendi ürettiği verileri de kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılmak üzere Ulusal Coğrafi Bilgi Platformuna aktarır. Başkanlık, Ulusal Coğrafi Bilgi Platformunda bulunmayan verileri ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yaparak temin edebilir. Milli savunma ve milli güvenliğe ilişkin bilgi ve belgelerin paylaşılmasına dair usul ve esaslar Bakanlık ve ilgili bakanlık tarafından müşterek olarak belirlenir.

(5) Bu Kanunda Bakanlığa verilen yetkiler bakımından Bakanlık, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla gerektiğinde yetkilerini Başkanlığa devredebilir.

İKİNCİ KISIM

İklim Değişikliği ile Mücadele

BİRİNCİ BÖLÜM

İklim Değişikliği ile Mücadele Faaliyetleri

Sera gazı emisyonlarının azaltım faaliyetleri

MADDE 5- (1) Sera gazı emisyonları; Ulusal Katkı Beyanı, net sıfır emisyon hedefi ve Başkanlık tarafından yayımlanan veya güncellenen strateji ve eylem planları doğrultusunda azaltılır.

(2) Ulusal Katkı Beyanında sektörel bazda belirtilen sera gazı emisyonlarının azaltım faaliyetleri, ilgili kurum ve kuruluşlara mevzuatla verilen görev ve sorumluluklar dâhilinde gerçekleştirilir. Ulusal Katkı Beyanında yer alan sektörel politikaların uygulanması ve hedeflere ulaşılması amacıyla ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda bu maddedeki esaslar da dikkate alınarak ilgili kurum ve kuruluşların mevcut görev ve sorumlulukları gözden geçirilir. Bu kapsamda Bakanlığın ve ilgili kurumların görüşü alınarak Ulusal Katkı Beyanı ve net sıfır emisyon hedefi çerçevesinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenleme yapılabilir.

(3) İlgili kamu kurum ve kuruluşları, orta ve uzun dönemli hedeflerini içeren planlama araçlarını sera gazı emisyonlarının azaltım faaliyetleri çerçevesinde; uyarlamak, hazırlamak, uygulamak, izlemek ve güncellemekle yükümlüdür.

(4) Kurum ve kuruluşlar; net sıfır emisyon hedefi ve döngüsel ekonomi yaklaşımı ile uyumlu olacak şekilde, Ulusal Katkı Beyanında yer alan sektörlerde uygulanmak üzere enerji, su ve hammadde verimliliği, kirliliğin kaynağında önlenmesi, yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, ürünlerin, işletmelerin, kurum ve kuruluşların karbon ayak izinin azaltılması, alternatif temiz veya düşük karbonlu yakıtların ve hammaddelerin kullanımı, elektrifikasyonun yaygınlaştırılması, temiz teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanımının artırılması gibi azaltım önlemlerinin alınması, bu önlemlerin adil geçiş gereklilikleri gözetilerek uygulanması ile sıfır atık sisteminin kurulması, uygulanması ve izlenmesiyle yükümlüdür.

(5) Net sıfır emisyon hedefinin sağlanmasına yönelik emisyonların dengelenmesi için orman, tarım, mera ve sulak alanlarda karbon yutağı kayıplarını engellemek üzere ilgili kurum ve kuruluşlarca tedbirler alınır, yutak alanların ve korunan alanların korunarak artırılması sağlanır.

İklim değişikliğine uyum faaliyetleri

MADDE 6- (1) Ulusal Katkı Beyanı, net sıfır emisyon hedefi ve Başkanlık tarafından yayımlanan veya güncellenen strateji ve eylem planları doğrultusunda; ilgili kurum ve kuruluşlarca iklim değişikliği ile ilişkili mevcut veya olası kayıp ve zararları önlemeye, riskleri en aza indirmeye veya fırsatlardan yararlanmaya yönelik uyum faaliyetleri gerçekleştirilir.

(2) Ulusal Katkı Beyanında yer alan iklim değişikliğine uyum faaliyetleri, kurum ve kuruluşlara mevzuatla verilen görev ve sorumlulukları dâhilinde gerçekleştirilir. Ulusal Katkı Beyanında yer alan sektörel politikaların uygulanması ve hedeflere ulaşılması amacıyla ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda bu maddedeki esaslar da dikkate alınarak ilgili kurum ve kuruluşların mevcut görev ve sorumlulukları gözden geçirilir. Bu kapsamda Bakanlığın ve ilgili kurumların görüşü alınarak Ulusal Katkı Beyanı ve net sıfır emisyon hedefi çerçevesinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenleme yapılabilir.

(3) İlgili kamu kurum ve kuruluşları ulusal ve yerel ölçekte iklim değişikliğine uyumla ilgili planlama araçları ile etkilenebilirlik ve risk analizlerini; hazırlamak, hazırlatmak, hazırlanan bu araçları ve analizleri yatırım ve planlama faaliyetlerinde göz önünde bulundurmak ve bunları uygulamakla yükümlüdür.

(4) İklim değişikliğinin etkilerine karşı su kaynaklarının etkin yönetimini sağlamak üzere planlama araçları, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanır ve uygulanır.

(5) İlgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından iklim değişikliğinin ekosistemlere ve biyolojik çeşitliliğe etkilerinin azaltılması ve sürdürülebilir ekosistem yönetimi için tedbirler alınır, denizel ve karasal korunan alanların muhafazası sağlanarak korunan alanların niteliği ve oramı yükseltilir ve iklim değişikliğinden etkilenen veya etkilenmesi muhtemel alanlarda arazi

tahribatının dengelenmesi sağlanır. Çölleşme ve erozyonla mücadele ile ağaçlandırma ve toprak muhafaza kapsamında orman dışı alanlarda oluşturulan yutak alanların net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda sürdürülebilir yönetimi sağlanır.

(6) İlgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından; tarım sektörünün sürdürülebilirliğini teminen iklim değişikliğine dirençli ürün deseni ile gıda güvenliğinin sağlanması hedefleri doğrultusunda; doğal kaynakların, ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin koruma kullanma dengesinin gözetilmesi ile ihtiyaç duyulan tekniklerin ve teknolojilerin yaygınlaştırılması suretiyle, tarım sektöründe ekosistem temelli uyum yaklaşımını, doğa temelli çözümleri ve su bütçesini dikkate alan planlama araçları geliştirilir ve buna uygun iklim değişikliğine dirençli uygulamalar yaygınlaştırılır.

(7) İklim değişikliğine bağlı afetlerin neden olduğu kayıp ve zararların azaltılması amacıyla risk değerlendirme, izleme, bilgilendirme ve erken uyarı sistemleri; bütünlük afet yönetimi esas alınarak geliştirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Planlama ve Uygulama Araçları

Planlama araçları

MADDE 7- (1) Kurum ve kuruluşlarca hazırlanan plan, program, strateji, eylem planı ve sair politika belgelerinde; yeşil büyüme vizyonu ve net sıfır emisyon hedefi kapsamında iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik Başkanlık tarafından yayımlanan strateji ve eylem planları ile bu Kanunda belirlenen esaslar dikkate alınır.

(2) İklim değişikliği strateji ve eylem planları; sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Başkanlık koordinasyonunda, ilgili kurum ve kuruluşların iş birliği ile dönemsel olarak ulusal ölçekte hazırlanır, uygulanır, uygulaması izlenir, değerlendirilir ve gerektiğinde ulusal veya bölgesel ölçekte güncellenir.

(3) İlin şartlarına uygun olarak strateji, eylem ve uygulama alanlarını belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak üzere her ilde Vali Başkanlığında, ilgili kurum ve kuruluşların varsa il veya bölge teşkilat temsilcileri ile yerel yönetimlerin temsilcilerinden oluşan İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu kurulur. Kurulun sekretaryasını Bakanlık taşra teşkilatı yürütür ve Kurulun çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından belirlenir.

(4) Yerel iklim değişikliği eylem planları; sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum amacıyla her ilin bütüncül bir planı olacak şekilde Vali koordinasyonunda; büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi tarafından birlikte, ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla hazırlanır veya hazırlatılır ve karara bağlanmak üzere İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kuruluna sunulur. Yerel iklim değişikliği eylem planlarının hazırlanması veya izlenmesi süreçlerinde, ilgili kurum ve kuruluşlar kendilerinden talep edilen belge, bilgi ve veriyi ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde paylaşır.

(5) Sektörel etkilenebilirlik ve risk analizleri; strateji ve eylem planlarına esas teşkil etmek üzere iklim modelleri kullanılarak dönemsel olarak Başkanlık tarafından hazırlanır ve güncellenir.

Uygulama araçları

MADDE 8- (1) Bu Kanun kapsamında yer alan finansal araçlara ilişkin esaslar şunlardır:

a) Kurum ve kuruluşlarca iklim değişikliği ile mücadele amacıyla yapılacak faaliyetler ve yatırımlar için; iklim finansmanı ve iklim değişikliğiyle mücadele teşviki kaynaklarının geliştirilmesi, kullanılması, sigorta araçlarının geliştirilmesi, yeşil ve sürdürülebilir sermaye piyasası araçlarının, banka finansmanının ve diğer finansman araçlarının teşvik edilmesi esastır.

b) Döngüsel ekonomi hedefleri ve sıfır atık uygulamaları çerçevesinde ürünlerin yeniden kullanımı, atıkların yan ürün, alternatif hammadde olarak kullanılması ve geri dönüşüm/geri kazanım ile elde edilen ürünlerin zorunlu kullanım oranlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar ilgili bakanlıklarla koordineli olarak Bakanlık tarafından yapılır ve buna dair destek mekanizmaları geliştirilir.

c) Bu Kanun kapsamında Başkanlık; ulusal, sektörel ve tematik raporlar hazırlar; finansal kaynakları iklim değişikliği ile mücadele yatırımlarına yönlendirmeyi kolaylaştırmak üzere iklim değişikliği teşvik mekanizmaları geliştirir, Türkiye Yeşil Taksonomisini kurar ve yürütür.

ç) Türkiye Gümrük Bölgesinde ithal edilen malların gömülü sera gazı emisyonlarını ele almak için Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması kurulabilir. SKDM'ye ilişkin raporlama, kapsam, içerik, usul ve esaslar ilgili bakanlıklarla koordineli olarak Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenir.

(2) Bu Kanun kapsamında yer alan teknoloji araçlarına ilişkin esaslar şunlardır:

a) İlgili kurum ve kuruluşlarca hazırlanan planlama ve uygulama araçlarında teknolojik öz yeterlilik kapasitesinin artırılması öncelikli hedef olarak belirlenerek temiz teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması esastır.

b) Başkanlık; karbon yakalama ve depolama teknolojileri, hidrojen teknolojisi gibi iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik yeni teknolojik gelişmelerin takibi ile bu alanlardaki projelerin geliştirilmesi için ilgili kurumlarla iş birliği yapmaya, kurumların bu alanlarda çalışmalar yapmasını yönlendirmeye ve ilgili kurumlarla koordinasyon yapmaya yetkilidir.

c) Başkanlığa bağlı ilgili kurumlarla koordineli olarak enstitüler ile araştırma ve uygulama merkezleri kurulabilir.

(3) Bu Kanun kapsamında yer alan kapasite geliştirme araçlarına ilişkin esaslar şunlardır:

a) Kurum ve kuruluşlarca; kamuoyu farkındalığının artırılması ve toplumun iklim değişikliğinin etkileri konusunda duyarlı hâle getirilmesi için eğitim, bilinçlendirme ve kapasite geliştirme faaliyetleri gerçekleştirilir.

b) Tüm eğitim düzeylerinde müfredat ve öğretim programlarının güncellenmesi ve yeşil iş gücünün yetiştirilmesi için gerekli çalışmalar ilgili bakanlıklarla koordineli olarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunca yapılır.

(4) Bu maddede belirtilen uygulamaların usul ve esasları, Bakanlık görüşü alınarak Ulusal Katkı Beyanı, uzun dönemli iklim değişikliği politika belgeleri ve belirlenen net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda sorumlulukları dahilinde ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Karbon Fiyatlandırma

Emisyon Ticaret Sisteminin kurulması ve tahsisatların esasları

MADDE 9- (1) Başkanlık tarafından ETS kurulur, ulusal tahsisat planlaması hazırlanır ve tahsisatların dağıtımı yapılır. Bu kapsamda esneklik mekanizmaları ile piyasa istikrar mekanizmaları da geliştirilebilir.

(2) Piyasa işletmecisi ETS piyasasını işletir.

(3) ETS kapsamında esasları yönetmelikle belirlenen doğrudan sera gazı emisyonlarına neden olan faaliyetleri yürüten işletmelerin, bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için Başkanlıktan sera gazı emisyon izni alması zorunludur.

(4) Yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar kapsamında, sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içerisinde tesisin niteliğinde veya işleyişinde gerçekleşen değişiklikler ile sera gazı emisyon izni sahibi gerçek veya tüzel kişilerde meydana gelecek değişiklikler neticesinde sera gazı emisyon izni Başkanlık tarafından güncellenir veya iptal edilir.

(5) ETS kapsamına dahil olan işletmeler tarafından doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon değerine karşılık gelecek şekilde yıllık tahsisat tesliminde bulunulması zorunludur. Tahsisat teslim yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletme, bir sonraki takvim yılına ilişkin tahsisatlarını teslim ederken 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasının (c) bendinde belirtilen yaptırıma esas sera gazı emisyonlarına eşit miktarda tahsisatı da teslim etmekle yükümlüdür.

(6) ETS kapsamında ücretsiz tahsisat sağlanabilir.

(7) Ulusal tahsisat planları Resmî Gazete’de yayımlanır.

(8) ETS piyasasında işlem görecektahsisatlara ilişkin iş ve işlemler 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

(9) Tahsisatlar, teminat sözleşmelerine konu edilemez. Teslim yükümlülüğüne konu olan ücretsiz tahsisatlar ilk aktarıldığı işlem kayıt sistemindeki hesabından transfer edilmedikçe haczedilemez. Tahsisatların elektronik ortamda kayden ihracı ve bunlara ilişkin hakların hak sahipleri bazında izlenmesi zorunludur.

(10) Teslim yükümlülüğünü yerine getirme zamanından önce tesislerin faaliyetine son vermesi, işletmenin tasfiyesi, konkordato kararı alınmış olması teslim yükümlülüğünü yerine getirmesine engel teşkil etmez.

(11) Bu Kanun kapsamında, mali uzlaştırma ile diğer mali işlemlere konu olan teminatlar ile oluşturulan temerrüt garanti hesabındaki varlıklar; amaçları dışında kullanılamaz, haczedilemez, rehnedilemez, idari mercilerin tasfiye kararlarından etkilenmez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.

Görev, yetki ve sorumluluklar

MADDE 10- (1) Bu Kanunda ve diğer mevzuatta yer alan yetki ve sorumluluğa ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla;

a) Karbon Piyasası Kurulu;

1) Bakan başkanlığında; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını, Hazine ve Maliye Bakanlığını, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını, Ticaret Bakanlığını, Tarım ve Orman Bakanlığını, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını temsilen birer bakan yardımcısı, Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcısı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı,

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı ve İklim Değişikliği Başkanından oluşur. Kurulun sekretaryasını Başkanlık yapar. Gerekli görüldüğü durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, üniversite ve özel sektör temsilcileri toplantılara oy hakkı olmaksızın davet edilebilir.

2) Ulusal tahsisat planını onaylar, ETS piyasasında ücretsiz tahsisatların dağılımına karar verir, birincil piyasada satışa sunulacak tahsisat miktarını tespit eder, ETS kapsamında hangi oranda denkleştirme işlemlerinin kullanılabilmesine karar verir, ETS ile ilgili plan, politika, strateji ve eylemleri belirler; uluslararası karbon piyasasına konu olacak sektör, proje ve faaliyetleri tespit eder, ilgili sınırlamaları, ithal ve ihraca ilişkin temel politikayı belirler.

3) Üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile toplanır. Toplantı kararları açık oylama ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda kurul başkanının kullandığı oy yönünde karar verilir.

b) Danışma Kurulu; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı başkanlığında; Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Türk Sanayicileri ve İşinsanları Derneği, Uluslararası Yatırımcılar Derneği, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği, Finansal Kurumlar Birliği ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin karar alıcı düzeyde birer temsilcisi, Başkanlık temsilcisi ile gerektiğinde konusuna göre davet edilecek diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin birer temsilcisinden oluşur. Kurulun sekretaryasını Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği yapar. Danışma Kurulu, ETS ve uluslararası karbon piyasası ile ilgili strateji ve eylemlere ilişkin istişari nitelikte kararlar alır. Bu kararları sekretarya, Karbon Piyasası Kuruluna sunulması amacıyla gerekçeleriyle birlikte Başkanlığa gönderir.

c) Başkanlık; tahsisat süreçlerini yönetir, sera gazı emisyonlarının izleme, raporlama ve doğrulama sürecini yönetir, denkleştirme faaliyetlerini düzenler, karbon kredilerinin ETS kapsamında kullanımını belirler, uluslararası düzeyde karbon kredisi ithal etme ve ihrac etme konularında politika geliştirmeye ve karar vermeye yönelik iş ve işlemleri yapar, diğer piyasalarla iş birliği yapar, ETS kapsamında karşılıklı tanıma anlaşmaları yapılması için plan ve politikaların belirlenmesi amacıyla çalışmalar yürütür.

ç) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu; bu Kanun, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca; ETS piyasası kapsamındaki piyasa bozucu davranışlara ilişkin piyasa gözetimi ve denetimine yönelik usul ve esasları Sermaye Piyasası Kurulunun görüşünü alarak belirler.

d) Piyasa işletmecisi; piyasalara ilişkin mali uzlaştırma işlemleri ile diğer mali işlemleri yürütür, piyasa bozucu davranışları Başkanlığa ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Piyasa işletmecisi, tahsisatların ve emisyon ticaretine ilişkin Başkanlıkça ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca emisyon ticaretine ilişkin uygun görülen standartlaştırılmış diğer sözleşmelerin ETS piyasasında işlem görmesi için gerekli organizasyonu yapar ve piyasa işletmecisi görevlerini yerine getirir. Piyasa işletmecisi, tahsisatların ihracı, elde bulundurulması, transferi, iptali, itfası işlemlerinin yürütülmesi amacıyla işlem kayıt sistemini kurar, kaydı tahsisatları ve bunlara bağlı hakları elektronik ortamda hak sahipleri bazında kayden izler ve saklamasını yapar, kayıtların ilgili mevzuatta öngörülen çerçevede gizliliğini sağlar.

e) Merkezi uzlaştırma kuruluğu; ETS piyasasına ilişkin teminat yönetimi ve nakit takas faaliyetlerini yürütür.

(2) Piyasa şeffaflığını sağlamak amacıyla ücretsiz tahsisat verileri, doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon değerleri ve tesislerin tahsisat teslimat yükümlülüklerine ilişkin bilgiler Karbon Piyasası Kurulu kararı doğrultusunda kamuoyu ile paylaşılabilir. ETS piyasasında gerçekleştirilecek gözetim ve denetim faaliyetleri kapsamında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve piyasa işletmecisi tarafından talep edilecek bilgi ve belgeler bakımından 6446 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklıdır.

(3) Bu maddede belirtilen uygulamalara, kapsama ve ETS'ye yönelik usul ve esaslar Başkanlık tarafından, bu usul ve esaslar doğrultusunda ETS piyasasının işleyişine ilişkin esaslar ise Bakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu ile koordineli olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenir.

Gönüllü karbon piyasaları ve denkleştirme

MADDE 11- (1) ETS kapsamında tahsisat yükümlülüklerinin bir bölümünün eşdeğer miktarda karbon kredisi ile karşılanması amacıyla denkleştirme yapılmasına izin verilebilir.

(2) ETS ve gönüllü taahhütler kapsamında yapılacak denkleştirme işlemlerinde kullanılmak üzere, sera gazı emisyonlarının azaltımı veya giderim faaliyetleri ile yutak alanların artırılmasına yönelik faaliyetler aracılığıyla karbon kredisi üreten ulusal bir karbon kredilendirme ve denkleştirme sisteminin esasları Başkanlıkça belirlenir.

(3) Bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan denkleştirme projelerine dair sunulan bilgi, belge ve verilerin hatalı/hileli olduğunun tespiti hâlinde, söz konusu denkleştirme miktarı tahsisat teslim yükümlülüğü için kullanılamaz ve tahsisat teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olduğu kabul edilir. Bu durumda proje sahibine 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasının (c) bendinde belirtilen yaptırım uygulanır.

(4) Bu maddenin ikinci fıkrası kapsamında karbon kredilerinin kullanılması, üretimi ile ulusal karbon kredilendirme sisteminin kurulması ve uygulanmasına ilişkin esaslar Başkanlıkça belirlenir. Bu kapsamda ulusal standart ve metodolojilerin geliştirilmesi için ilgili kuruluşlarla iş birliği yapılır.

(5) Yurt içinde herhangi bir gönüllü karbon piyasasında ulusal veya uluslararası standartlarla karbon kredisi üretimine başlamış veya başlayacak olan yurt içinde gerçekleşen projelerin sahipleri; projelerini, Başkanlıkça belirlenen sürede karbon kredisi kayıt sistemine kayıt ettirmekle yükümlüdür. Başkanlık, bu madde kapsamında uluslararası standartları geliştiren kuruluşlarla iş birliği yapabilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Gelirler, Yaptırımlar ve Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gelirler ve Desteklerin Kullanımı

Gelirler ve döner sermaye

MADDE 12- (1) Bu Kanunda belirlenen amaçlarda kullanılmak üzere aşağıda sayılan gelirler genel bütçenin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak kaydedilir:

- a) Sera gazı emisyon izni alınması kapsamında elde edilecek gelirler.
- b) ETS kapsamında birincil piyasadaki tahsisat satış gelirleri, piyasa istikrar mekanizması kaynaklı işlemlerden elde edilen gelirler.
- c) Piyasa işletmecisinin ETS piyasasından elde ettiği gelirlerin yüzde ellisi.
- ç) Uluslararası karbon piyasalarında yetki verilen karbon kredileri için alınan katkı payları.
- d) Bu Kanun kapsamında uygulanan idari para cezalarının yüzde ellisi.

(2) Genel bütçenin (B) işaretli cetvelinde kaydedilen ve yukarıda sayılan gelirler karşılığı tutarların tamamı Başkanlık bütçesinde özel ödenek olarak öngörülür ve Başkanlık tarafından kullanılır. Ödenek tutarını aşan gelir gerçekleştirmeleri karşılığında ödenek eklemeye, ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçelerine devren ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Birinci fıkrada sayılan gelirlerin tahsili ve bütçede tahsis edilen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü üzerine Başkanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

(3) Başkanlık, döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir.

(4) Döner sermaye işletmesinin kuruluş sermayesi 10 milyon Türk lirasıdır. Anılan sermaye miktarını 5 katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(5) Döner sermaye işletmesinin faaliyet alanları, görevleri, gelirleri, giderleri, işleyişi, denetimi ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşüyle Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(6) Bu maddede öngörülen gelirler, yeşil dönüşüm ve iklim değişikliğiyle mücadele amacı dışında kullanılamaz.

Yeşil dönüşüm ve iklim değişikliği ile mücadele desteklerinin kullanımı

MADDE 13- (1) Türkiye'nin yeşil dönüşümünü ve iklim değişikliği ile mücadelesini desteklemek amacıyla; sera gazı emisyonlarının azaltımı veya iklim değişikliğine uyum potansiyeli yüksek olan iklim dostu yatırımlar ile yeşil büyümenin gerektirdiği araştırma, geliştirme ve sektörel teknolojik dönüşüm ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlayan faaliyetlerin ve bu kapsamda uygulamaya konulan mekanizmaların desteklenmesi esastır.

(2) Karbon Piyasası Kurulu kararları doğrultusunda; ETS kapsamındaki sektörler başta olmak üzere bu Kanunda yer alan uygulamalara yönelik stratejik öncelikli sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının yeşil dönüşüm, iklim değişikliği ile mücadele ve adil geçiş desteklerini kullanması veya kullanımının teşvik edilmesi için uygun mekanizmalar oluşturulur.

(3) Kurum ve kuruluşların kendi mevzuatları çerçevesindeki gelirleri; iklim yatırımlarını yapmak, yaptırmak veya teşvik etmek ile iklim yatırımlarının risk algısını ve borçlanma maliyetlerini azaltmaya yönelik olarak sigortacılık araçlarının geliştirilmesini desteklemek, yeşil ve sürdürülebilir sermaye piyasası aracı ihraçlarını teşvik etmek, garanti temini ile hibe ve finansman maliyeti desteği de verebilecek şekilde finansal araçların geliştirilmesi ve bunların uygulanmasını desteklemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların görevleri dahilinde kullanılır.

(4) Yeşil dönüşüm ve iklim değişikliği ile mücadele desteklerinin kullanımında yıllara sari taahhütlerin stok tutarı; her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle hesaplanan kesinleşmiş son dört yıl özel gelir gerçekleşme toplamının iki katını geçemez.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar; Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cezai Hükümler

İdari nitelikteki yaptırımlar

MADDE 14- (1) Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak;

a) Doğrulanmış sera gazı emisyonu raporunu süresi içerisinde sunmayanlara, 500.000 Türk lirasından 5.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, tesislerin kurulu kapasitesine göre ihtiyatlı olarak hesaplanan yıllık emisyonu göz önünde bulundurularak yönetmelikle belirlenir.

b) ETS kapsamında olan işletmelere (a) bendindeki cezalar iki kat olarak uygulanır.

(2) Ozon tabakasını incelten maddelere ilişkin mevzuatla belirlenen usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak;

a) Ozon tabakasını incelten maddeleri kullanan, ithal eden, ticaretini yapan ve piyasaya arz edenlere 2.500.000 Türk lirası,

b) Ozon tabakasını incelten maddeleri içeren ürünlere veya ekipmana bakım, onarım ve servis amaçlı hizmet veren gerçek ve tüzel kişilere 250.000 Türk lirası,

c) Ozon tabakasını incelten maddeleri içeren ürünlerin veya ekipmanın etiketlenmesi hükümlerine uymayanlara 120.000 Türk lirası, idari para cezası verilir.

(3) Florlu sera gazlarına ilişkin usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak;

a) Florlu sera gazlarını kullanan, ticaretini yapan ve piyasaya arz edenlere 2.500.000 Türk lirası idari para cezası verilir ve 3 aydan 6 aya kadar Hidroflorokarbon Kontrol Belgesi verilmez.

b) Hidroflorokarbonları kotasız ve kotayı aşan miktarlarda ithal edenlere 1.000.000 Türk lirası idari para cezası verilir ve takip eden yıl, kotayı aşan miktar oranında kotasında kesintiye gidilir.

c) Florlu sera gazları içeren kapların ve ürünlerin veya ekipmanların etiketlenmesi hükümlerine uymayanlara 120.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

ç) Bildirim ve raporları veri tabanına süresi içerisinde girmeyen ya da verileri güncellemeyenlere 120.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

d) Florlu sera gazı içeren veya çalışması bu gazlara dayanan ekipmana müdahale eden gerçek ve tüzel kişilere 120.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

(4) Emisyon Ticaret Sistemine ilişkin usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak;

a) Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin mevzuat kapsamında doğrulanmış sera gazı emisyon raporunun zamanında sunulmaması durumunda, işlem kayıt sistemindeki hesaplarda yer alan tahsisatlar üzerinden teslim yükümlülüğünün ifası dışında işlem yapılması engellenir. Doğrulanmış sera gazı emisyon raporunun sunulmasıyla birlikte hesaplardaki engel kaldırılır. Raporun sunulması ile hesaplardaki engelin kaldırılması, idari para cezasının uygulanmasına engel teşkil etmez.

b) ETS kapsamına dahil olan işletmelerden sera gazı emisyon izni almadan faaliyet gösteren veya süresi biten veya iptal edilen sera gazı emisyon izni ile faaliyetlerine devam edenlerden;

1) Doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon raporu bulunan işletmelere, Başkanlığa son beş yıl içerisinde sunulan en yüksek emisyon değerine sahip raporda yer alan her bir ton karbondioksit eşdeğeri emisyon miktarı başına 5 Türk lirası,

2) Doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon raporu bulunmayan işletmelere ise 1.000.000 Türk lirasından 10.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Doğrulanmış sera gazı emisyon raporu bulunmayan işletmelere uygulanacak cezalarda sektör ve kapasite olarak doğrulanmış sera gazı emisyon raporu bulunan eşdeğer işletmelere göre değerlendirme yapılması esastır. Bu alt bendin hangi hâllerde ve hangi kapasitedeki tesise uygulanacağına ilişkin miktar ve esaslar Başkanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

c) ETS'ye ilişkin süresi içerisinde yükümlü olunan miktarda tahsisat tesliminde bulunmayanlara teslim edilmeyen her bir tahsisat için doğrulanmış sera gazı emisyon raporunun ait olduğu yılın son 3 ayına ait birincil piyasa ağırlıklı ortalama tahsisat fiyatı ile son 3 ayına ait ikincil piyasa ağırlıklı ortalama tahsisat fiyatının yüksek olanının 2 katı karşılığına denk gelecek şekilde idari para cezası uygulanır.

ç) ETS kapsamındaki tahsisatlarını teslim etme yükümlülüklerini her yıl için en az %80 kadarını süresi içerisinde 3 yıl üst üste yerine getirmeyen işletmelerin sera gazı emisyon izni iptal edilir ve yeni sera gazı emisyon izni 3 aydan 6 aya kadar verilmez.

(5) 11 inci maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülüğü yerine getirmeyen proje sahiplerine, 120.000 Türk lirası idari para cezası verilir. İdari para cezası projenin kayıt yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(6) Bu Kanunda öngörülen bilgi, belge ve veri verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen veya yanıltıcı beyanda bulunan gerçek kişilere ve özel hukuk tüzel kişilerine 170.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

(7) Bu Kanuna tabi faaliyetler kapsamında, elektrik piyasası mevzuatının ilgili maddelerinin ihlali hâlinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından 6446 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde idari yaptırım uygulanır.

(8) Bu maddenin uygulanmasında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların fiilin suç oluşturması hâline ilişkin hükümleri saklıdır.

(9) Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin söz konusu cezaların ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verilir.

(10) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davranışlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek için Bakanlıkça bir defaya mahsus olmak üzere ve bir yılı

aşmamak koşuluyla süre verilebilir. Verilen süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise faaliyet, aykırılık düzeltilene kadar Bakanlıkça kısmen veya tamamen durdurulur. Süre verilmesi ve faaliyetin durdurulması, bu Kanunda öngörülen idari para cezalarının uygulanmasına engel teşkil etmez.

(11) Bu Kanun kapsamında her bir fiil için uygulanacak idari para cezası miktarı 50.000.000 Türk lirasını geçemez.

Denetim ve yaptırımlarda yetki

MADDE 15- (1) 6446 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden kaynaklı olarak idari yaptırıma bağlanan fiillere ilişkin denetleme yetkisi Başkanlığa aittir. Yerinde inceleme ve denetim yapılması gereken durumlarda, gerekli görülmesi hâlinde denetleme, Başkanlığın ilgili birimleri ile iş birliği içerisinde Başkanlık adına Bakanlık taşra teşkilatı tarafından yerine getirilir.

(2) İlgililer; denetimlerde gerekli ortamın sağlanması ve istenilen tüm bilgi ve belgeler ile iklim değişikliğine neden olabilecek faaliyetlerle ilgili olarak, kullandıkları hammadde, yakıt, çıkardıkları ürün ve atıklar, emisyon miktarları, acil durum planları, izleme sistemleri ve sera gazı emisyon raporları ile diğer bilgi ve belgelerin talep edilmesi hâlinde Başkanlığa veya yetkili denetim birimine vermek, denetim esnasında her türlü kolaylığı göstermek veya yetkililerin yaptıracağı analiz ve ölçümlerin giderlerini karşılamak zorundadırlar.

(3) Bu Kanunda öngörülen idari yaptırım kararlarını verme yetkisi Başkanlığa aittir.

İdari yaptırımların uygulanması, tahsili ve kanun yolları

MADDE 16- (1) Bu Kanunda öngörülen idari yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak Başkanlıkça nitelikleri ve kapsamı yönetmelikle belirlenerek yetkilendirilen denetim elemanlarınca bir tutanak tanzim edilir. Bu tutanak Başkanlığa intikal ettirilir. Başkanlık, tutanağı değerlendirerek gerekli idari yaptırım kararını verir. İdari yaptırım kararı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre Başkanlık tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

(2) İdari yaptırım kararları hakkında idari yargıda Başkanlığa karşı dava açılabilir. Dava açılması idarece verilen cezanın tahsilini durdurmaz.

(3) İdari para cezalarının tahsil usulü hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Düzenleyici işlemler ve çeşitli hükümler

MADDE 17- (1) Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Başkanlıkça belirlenir.

(2) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun, 6446 sayılı Kanunun, 4628 sayılı Kanunun ve diğer kanunların ilgili hükümleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 18- (1) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun;

a) 12 nci maddesinin birinci fıkrasına “Bakanlıkça;” ibaresinden sonra gelmek üzere “ İklim Değişikliği Başkanlığına,” ibaresi eklenmiştir.

b) 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (çç) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“r) Emisyon Ticaret Sistemine ilişkin olarak 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve diğer kanunlarla Kuruma verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak.”

(3) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 16 ncı maddesine sekizinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(9) EPİAŞ tarafından işletilen veya mali uzlaştırması gerçekleştirilen Emisyon Ticaret Sistemi piyasası da dahil tüm piyasalara ve ikili anlaşmalara ilişkin olarak piyasa bozucu davranışta bulunduğu veya bu tür bozucu etkilere yol açabilecek girişimlerin saptanması hâlinde, ihlalin ağırlığına göre, Kurum tarafından gerçek kişilere iki milyon Türk Lirasına, tüzel kişilere ise yirmi milyon Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak bu fiilin işlenmesi suretiyle bir menfaat temin edilmesi veya zarara sebebiyet verilmesi hâlinde verilecek idari para cezasının tutarı, bu menfaat veya zararın iki katından az olamaz. Piyasa bozucu davranış türleri ile piyasa bozucu davranışların önlenmesi amacıyla, ilgililer hakkında piyasada faaliyet gösterme yetkilerini, geçici olarak kısmen veya tamamen durdurmak dâhil, piyasanın etkin ve sağlıklı işleyişini teminen gerekli her türlü tedbirin alınmasına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile idari para cezası tutarının tespitinde dikkate alınacak hususlar Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınarak Kurum tarafından yönetmelikle düzenlenir.”

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) ETS tamamen uygulanmaya başlanmadan önce pilot dönem uygulaması yapılır. Pilot uygulama döneminin kapsamı, süresi ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar ilgili kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının görüşü alınarak Karbon Piyasası Kurulunca belirlenir. Pilot uygulama döneminde, bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi sebebiyle tesis edilen idari para cezaları %80 oranında indirilmek suretiyle uygulanır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içerisinde ETS kapsamı dahilinde yer alacak işletmeler sera gazı emisyon izni almak zorundadır. Üç yıllık süre içerisinde işletmelerin; ETS kapsamında faaliyetlerine devam edebilmeleri için, bir kereye mahsus olmak üzere sera gazı emisyon izinlerinin olduğu kabul edilir. Gerekli görüldüğü takdirde Karbon Piyasası Kurulu kararı doğrultusunda Başkanlık; bu fıkroda yer alan süreyi, bitim tarihlerinden itibaren iki yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

(3) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen ceza hükmü, Başkanlığın karbon kredisi kayıt sistemini oluşturması ve Kanunun 11 inci maddesinin beşinci fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen sürenin resmi internet sitesinde duyurulmasıyla uygulanmaya başlar.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde belirtilen mevzuata ve planlama araçlarına ilişkin hazırlama ve uyarlama yükümlülükleri ilgili kurum ve kuruluşlarca en geç 31/12/2027 tarihine kadar yerine getirilir. Cumhurbaşkanı; bu fıkrafta yer alan süreyi bir yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

(2) Bu Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen yerel iklim değişikliği eylem planları, en geç 31/12/2027 tarihine kadar hazırlanır. Bakanlık; bu fıkrafta yer alan süreyi, bir yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 19- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.